Գ։ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 748 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1 ՕԳՈՍՏՈՍ 1901 14 ՕԳՈՍՏՈՍ 1901 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՒԶԷԼԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի ճատտէսի 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه یومی سورهانتاك غزته‌سی
صاحب امتیاز د. جیوزلیان
اداره‌خانه‌سی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՉԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ ձեռագիրները
ուղղուած ու ետ չեն դրուիր (?)
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին և 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիս կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքն ալ մէջը
12 ամիս կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքն ալ մէջը
12 ամիս կանխիկ ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՓԱՍՏԱՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ԹՕՓԻՉԱՆԿԱՐ (?)
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷ

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼՆԵՐԸ

Իտալացի նշանաւոր քաղաքագէտը, որուն մահը ծանուցինք և կեանքին գլխաւոր կէտերը պատկերեցինք մեր երէկուան թուով տասնապատիկ և երկարատեւ հոգեվարքէ մը ետք աւանդեր է վերջին շունչը։ Արդէն մէկ քանի օրէ ի վեր շնչառութիւնը տկար էր, նոյնպէս և խօսակցութիւնը, և մերթ ընդ մերթ մտային վիճակն ալ կը կորսնցնէր իր պայծառութիւնը։ Բժշկական տեղեկագիրներու համեմատ Քրիսպի սաստիկ մըջքի և աղիքի խանգարում ունէր, ջիղերը զգալապէս կը տկարանային, և սիրտը կը տկարանար։ Բայց բժիշկները մինչեւ վերջը յոյս ունէին ազատելու զինքը։ Բրոֆ. Բաքճէլլի տակաւին մէկ քանի օր առաջ կը հեռագրէր.— «Հիւանդին վիճակը անմիջական երկիւղ չի տար։ Իր ամէնէն մեծ հիւանդութիւնը ծերութիւնն է, բայց ամէն յոյս կորած չէ։» Այս յոյսերը չիրականացան, և Իտալացի մեծանուն քաղաքագէտը հազիւ ութսուն տեղի տուաւ ենթարկուած հիւանդութիւններուն, և մանաւանդ թէ կքեցաւ տարիներու բեռան տակ, քանի որ 82 ձմեռներ անցած էր արդէն։

Բայց այս մահը գործօն ազդակ մը չէ որ կ'անհետացնէ քաղաքական հորիզոնէն վրայէն։ Հրատարակուած կենսագրական նօթերէն կը հասկցուի թէ արդէն բաւական ժամանակէ ի վեր քաղաքականութենէ քաշուած էր. այսու հանդերձ իր անունը միշտ պատճառ եղած էր յարգ. լրագրական թեր ու դէմ վիճաբանութիւններու, և ինչպէս ամէն կարեւոր մարդ, բուռն զայրոյթներ և հակակրութիւններ յարուցած է իրեն դէմ։

Իր գործունէութիւնը նպաստաւո՞ր եղած է թէ անպատեհ իր երկրին համար։ Պատմութիւնը պիտի ըսէ տակաւին. բայց սա ճիշդ է թէ այն դէմքերէն չեղաւ ինքը որոնք մէկ օրէն միւսը կը մոռցուին։ 1848ի դէպքերէն սկսելով, կէս դարու ժամանակամիջոցին մէջ երկար գործունէութիւն մը ունեցաւ. պարապ չկեցաւ երբեք։ Իր երկրին մէջ, ու իր երկրէն դուրս, իր երկրին համար աշխատեցաւ։ Ինքը եղաւ Իտալացի մեծ հայրենասէր Կարիպալտիի դրդիչներէն մէկը, Իտալական միութեան գործը գլուխ հանելու համար։ Սիկիլիա իր կեանքին էն գեղեցիկ դրուագներէն մէկն էր։ Միւս կարեւոր գործը՝ Իտալիոյ Երրեակ Դաշնակցութեան մէջ ընդունուիլը՝ անշուշտ շատ աւելի մեծ փառքի տիտղոս մը պիտի տար իրեն, եթէ այդ զինակցութեան հետեւանօք բան մը Իտալիա չհարկադրուէր ընելու ըստ պատասխանատուութեան համար՝ այնպիսի մեծադումար ծախքեր, զորս չէին ներեր իր միջոցները, և որոնց հետեւանօք նիւթական ծանր դժուարութիւններու բախեցաւ երկիրը, որ դիւրաւ նաեւ տնտեսական զարգացման համար գործածելու էր իր բոլոր կենսական ոյժերը։

Երկրին տնտեսական բարգաւաճման արգելիչ պատճառներէն մէկը եղաւ նաեւ Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջեւ աւելի քան տասնեակ տարիներ խզուած մնալը առեւտրական դաշնագիրներու, միշտ Քրիսպիի քաղաքական ուղղութեան հետեւանօք։

Ահա Քրիսպիի կեանքը՝ երկու տողի մէջ ամփոփուած. կեանք մը որ իր վերջին մէկ քանի տարիներուն մէջ տխրութիւնը ունեցաւ գրեթէ ոչնչացած տեսնելու իր կատարած գործը։ Եթէ Քրիսպի իրապէս Ֆրանսացիներու հակակիր էր, — բան մը որուն դէմ միշտ բողոքած է, — տխրութեամբ տեսած ըլլալու է Իտալիոյ և Ֆրանսայի միջեւ յարաբերութեանց հետզհետէ աւելի ամրապնդուիլը։ Իր գործէ քաշուելէն ետքն է որ տեղի ունեցան Թուլոնի մէջ վերջերս կատարուած հանդէսները, անկէ ետքն է որ կնքուեցաւ ֆրանքօ-իտալական առեւտրական նոր դաշնագիրը, և այժմ Երրեակ Զինակցութեան դաշնագրին նորոգման պայմանաժամին մօտենալուն առթիւ տարակոյսներ կը յայտնուին, Իտալիոյ նոյն զինակցութեան մէջ վերստին մտնելուն մասին։ Ժամանակը չէ քննելու թէ ո՛րքան հիմնաւոր են այդ տարակոյսները։ Իրողութիւնը այն է թէ վերջնապէս ճշդուած չէր դեռ այդ կէտը, Քրիսպիի մահուան օրը։ Միւս կողմէ Քրիսպի տեսաւ թէ Իտալական կառավարութիւնը գրեթէ բոլորովին ետ կեցած է իր երկիրամալալական (?) ձգտումներէն, և Հաբեշստանի ձախողուածէն (որ իր գործն էր) խեղդը գլուխը ծռած, իր տնտեսական վերականգնումին աշխատած է։

Հանգուցեալ պետական մարդուն համար անշուշտ մեծ ցաւ մը եղաւ իր կեանքին վերջը մարդ մնալէն առաջ իր կատարած գործին այսպէս անհետանալու վրայ ըլլալը տեսնել, և ծայր աստիճան ժողովրդականութիւն վայելելէ ետքը, գրեթէ կատարեալ մոռացութեան մը ենթարկուիլ։

Իր գործերը քննադատելի ըլլան թէ ոչ, իր քաղաքական ուղղութիւնը երկրին նպաստաւոր եղած ըլլայ թէ անպատեհ, սա ստոյգ է թէ մեծ ձիրքեր ունէր Քրիսպի, և տասնեւիններորդ դարու վերջին տարիներուն խորհրդարանական մարդոց էն պերճախօսներէն և ճարտարներէն մէկն էր։

Սխալներ ունեցաւ անշուշտ, բայց ո՞վ կրնայ պնդել թէ անսխալ է ինքը, մանաւանդ քաղաքականութեան մէջ։

* *

Սխալ մը, անիրաւութիւն մը չէ՞ր Գերմանիոյ հանգուցեալ երկաթեայ վարչապետին ընթացքը՝ Ֆրետերիք Մայր-կայսրուհւոյն նկատմամբ, որ երէկ թաղուեցաւ Քրոնպերկի մէջ իր հանգուցեալ ամուսնոյն՝ Ֆրետերիք Գ. փիլիսոփայ կայսեր քովիկը։ Մինչ այդ տխուր կինը, անձնուէր ամուսինը իր ստացած գեղարուեստական բարձր կրթութեամբ և նուրբ ճաշակով այնքան օգտակար ազդեցութիւն մը կ'ունենար ամուսնոյն վրայ, ընկերային ամէնէն լայն հայեացքները ներշնչելով անոր, Պիզմարք, ամէնէն ծանր ամբաստանութիւնը կ'ընէր անոր վրայ, «Անգլուհին» անուանելով յանձինն Ֆրետերիք Գ.ի (այն ատեն գահաժառանգ իշխան) կնոջ։

Առաջին ցրտութիւնը՝ Ֆրետերիք իշխանին և Պիզմարքի միջեւ տեղի ունեցաւ 1863ին, մամուլին դէմ եղած անօրինութեան մը առթիւ, որուն դէմ ազդու բողոք մը ըրաւ գահաժառանգ իշխանը։ Պիզմարք գահաժառանգ իշխանին կնոջ և այս վերջինին մօրը (Վիքդօրիա թագուհիին) ազդեցութեան վերագրեց այս բողոքը, և յայտարարեց թէ իրենք եղած են պատճառ որ իշխանը հիանայ Անգլ. սահմանադրութեան վրայ, բայց խաբած են զայն Բրուսիական պետութեան առանձին նկարագրին վրայ։

Ֆրետերիք իշխանը հակառակեցաւ Տանըմարքայի հետ եղած պատերազմին ալ, ըսելով թէ Բրուսիան մեծցնելու ծրագիրները պատճառ կ'ըլլան վէճեր ունենալու Եւրոպական միւս տէրութեանց հետ։ Պիզմարք մաւկ չըրաւ, և ըսաւ թէ միշտ անոր կինն՝ «Անգլուհին» է որ կ'ազդէ ամէն խնդիր Անգլիոյ ուզածին պէս կարգադրելու։

Ֆրետերիք իշխանը հակառակեցաւ Աւստրիոյ հետ պատերազմին ալ, սակայն արիաբար և փայլուն կերպով կատարեց իր զօրավարի դերը, մինչ այդ միջոցին իր կինը օրինակելի անձնուիրութեամբ, ազնուութեամբ և ճարտարութեամբ կը խնամէր կռուի դաշտին վրայ վիրաւորուող զինուորները։

1870ի պատերազմին, Ֆրետերիք իշխան մերժեց ռմբակոծել Բարիզը։ Պիզմարք՝ ասկէ դժգոհ՝ կ'ըսէր իր քարտուղարներուն. «Անգլիոյ թագուհին է որ չուզեր Բարիզը ռմբակոծենք։ Ինքը ազդեցութիւն բանեցուցած է իր աղջկանը վրայ, և այն ալ իր կարգին համոզած է իր ամուսինը՝ Գահաժառանգ իշխանը»։ Եւ Ակսուաթա (?) թագուհին՝ Վիլհելմ Ա.ի վրայ ըրած ազդեցութեան վրայ խօսելով կը գոչէր. «Հոհենձոլլերններու յատկանիշն այն է որ իրենց կիներն են որ կը գործեն ընելիք»։ Ուրիշ անգամ մըն ալ Պիզմարք կ'ըսէր. «Անգլուհի՞ն, այո՛, Անգլուհին է այն, այս տեսակէտով բաղդ չունինք։ Երբ մեր իշխանուհիները արտասահման կ'ամուսնանան, Բրուսիացի ըլլալէ կը դադրին։ Իսկ հակառակն երբ օտար իշխանուհիները կ'ամուսնանան մեր մէջ, խնամով կը պահպանեն իրենց ազգութիւնը, և իրենց երկրին շահը կը գերադասեն»։

Նկարագրի, ձգտումներու, հայեացքներու, սկզբունքներու անհաշտ տարբերութիւնն էր սակայն պատճառ՝ երկաթեայ վարչապետին և Ֆրետերիք Գ.ի միջեւ գոյացած անհամաձայնութեան, որ երեւան կ'ելլէր, ամէն անգամ որ քաղաքական կամ ընկերային կարեւոր խնդրոյ մը դէմ առ դէմ կը գտնուէին այդ երկուքը։ Եւ եթէ Ֆրետերիք կայսրուհին իր անսասան ձիրքերով և լայն հայեացքներով համակ կը գտնուէր ամուսնոյն, և այժմ կուտար անոր գաղափարներուն մինչեւ ամուսնոյն մահուանը վերջին վայրկեանը, յանցաւոր չէր անշուշտ ատոր համար. ընդհակառակն Գերմանիա երախտապարտ է այդ անդուգական կնոջ, որուն բարերար ներգործութեան կը պարտի իր գեղարուեստական, մարդասիրական են. շատ մը հաստատութիւնները։

* *

Հեռագիրները գուժեցին նաեւ ուրիշ ոչ նուազ կարեւոր անձնաւորութեան մը՝ Օռլէանի Հանրի իշխանին մահը, Սայկոնի մէջ, ազնուագոյն ծանր հիւանդութենէ մը։ Հանրի իշխանին կենսագրութիւնը մեր վաղը օրուան թիւին մէջ գրած էինք արդէն։ Պէտք է սակայն կրկնել թէ Ֆրանսա իրմով կորսնցուց իր անուան փառքը աւելցնող զաւակներէն մէկն։ Հանրի իշխանը լեանի (?) արքայական գերդաստանին պահպանելով հանդերձ, փոխանակ իր երկրին մէջ ներքին գժտութիւններ յարուցանելու, աշխատեցաւ գիտական հետազօտութիւններով իր երկրին փառքը աւելցնել, և փոխանակ իր նուաճողի դերքին, իշխանի տիտղոսին և անհուն հարստութեան համաձայն պերճ ու շռայլ կեանք մը անցընելու, իր կեանքը զոհեց Ֆրանսայէն մղոններով հեռու և վտանգաւոր կլիմաներու տակ ներքնաշխարհներու մէջ գիտական արշաւանքներ ընելով, և մարդկութեան և մանաւանդ իր երկրին օգտակար ըլլալու համար աշխատելով։ Անհաւատալի ճշմարիտ ազնուականութեան տիպար մը, որմէ պէտք է օրինակ առնեն մեր բարձր դասու երիտասարդները, փոխանակ իրենց կեանքերն ու հարստութիւնները փառասիրական գեղխութեան մէջ գլորելու,

Ֆրանսացի և օտարազգի հրապարակագիրները գովեստով կը խօսին հանգուցեալ Հանրի իշխանին վրայ, որուն մահուամբ սուգի մէջ կը մնան Ֆրանսայի, Բորթուգալի, Տանըմարքայի և Իտալիոյ արքայական տուները, ինչպէս նաեւ Պելճիքայի և ուրիշ զանազան իշխանական գերդաստանները։

Չ.

ՀԵՐՊԵՐԹ ՍՓԵՆՍԸՐ
ԺԱՄԱՆԱԿԻՍ ՄԵԾ ՄԻՏՔԸ

Նոր փիլիսոփայութիւն մը.— Նիւթ եւ ծանօթութիւն.— Անճանաչելին.— Ցարակցութիւն զօրութեանց։

Տասնեւիններորդ դարու մէջ, գիտութեան սքանչելի առաջադիմութիւնը իմաստասիրութեան պալատին նոր դարպասներ բացաւ, տանելով մեզ, և գուցէ ամէնէն հետաքրքրականն ու զարմանալին, չգիտակութիւնը եղաւ։

Նոր բառը, Անգլիերէնի մէջ agnosticism և հայերէնի մէջ չգիտակութիւն։ Բացատրութեան հարկ չկայ թէ ասով I do not know «չեմ գիտեր» ըսել կ'ուզուի, երբ խնդիրը Անհասնելին, Անսահմանելին, մէկնելի (?) և այլն ի վրայ ըլլայ։

Բովանդակ այս փիլիսոփայութեան խառնուրդը «գիտեմ թէ կայ, բայց չեմ գիտեր թէ ինչ է» պարբերութեան մէջ կը կայանայ, պարբերութիւն զոր արտասանած է նոյն ինքն Հ. Սփենսըր, պաշտօնապէս ինքզինքը «չգիտական» իմաստասէր ու այն դպրոցին ալ պետը հռչակելով։ Եւ ո՞վ կրնար ըլլալ այս դպրոցին պետը՝ Հ. Սփենսըրէն զատ։ 30 տարիէ ի վեր այս դարուն ուրիշ չարժող և բազմահատոր երկեր հրատարակեց այս փիլիսոփան կ'արժէ որ …… պետը համարուի։

Ըստ Սփենսըրի, նիւթը տիեզերքի մէջ մեքենական համբով մը ցանուած է. անոր բնութիւնը (նիւթին) չենք գիտեր։ Մեր ուժերն երեւոյթը միայն նիւթին գաղափարական երեւոյթն է. բուն էութեան հասու չենք ըլլար։ Միտքը և նիւթը միեւնոյն օրէնքով կը գործեն. այս կէտը բացատրելու օրէնքով կը բացատրէ մեզ. ասոր թէ ինչպէս.— Բարեխղճութիւնը նախ հիւլէներն իրարու կը զօդէ, երկրորդ՝ նիւթը գործարանաւոր վիճակի մը կը վերածէ, երրորդ՝ գործարանաւոր նիւթին աստիճան բերած ձեւը խորհել ու հասկնալ կուտայ, չորրորդ խաւն գաղափարներ (այս վերջիններէն ածանցուած) կը ծնէ։ Բանի որ միտքը և նիւթը նոյն օրէնքով կ'արտայայտուին մեծ իմաստասէրին պէտք չէ զարմանալ, հարկ է որ մենք ալ զինքը նիւթապաշտ անուանենք, թէեւ ինք խուսափի այսպիսի պաշտօն մակդիրէ մը։

Մինչ Ճ. Միլի վրայ կը փութենք, ամէն բան փորձով գիտնալու հարցին Սփենսըրին ալ ջերմ կուսակից ըլլալը յիշեցինք. միայն սա տարբերութիւնը կայ երկուքին մէջ. վերջինը աւելի մարդկային կեանքին կցած և ձեռնհասաւոր ըլլալը իբր փաստ մէջ կը բերէ և անկէ ամէն ինչ գիտնալը մեզ համար անկարելի ըլլալը կը հետեւցնէ։ Ասկէ զատ անոր պէս բացարձակ ճշմարտութիւնները կասկածի չ'ենթարկեր։ Մեր գիտութիւնները երկուքի կը բաժնէ, ճանչնալի (knowable) որուն տակ կ'իյնան գործական գիտութեան բոլոր նիւթերը, և անճանաչելի (unknowable) որուն տակ կուգան Աստուած, միջոց, զօրութիւն, ժամանակ և նիւթ. ասոնք (վերջինները) բնական գիտութեանց վերայ հաստատուած են։ Սփենսըր իր այս փիլիսոփայութիւնը անոր համար ամուր կը նկատէ, որովհետեւ իմաստասէրները դարերէ հետէ ամէն ճիգերու, բացարձակը չեն կրցած գտնել։

Ցարակցութիւն զօրութեանց (Correlation of Forces) այնպիսի փիլիսոփայութիւն մըն է որ կարծես կամաց կամաց ծնելով աշխատուած է։ Այս փիլիսոփայութիւնը միմիայն Հ. Սփենսըրինը չէ. ուրիշ շատեր ալ այս և սոյն ձեւ ձեւելով, ուժերու յարատեւականութեան մը ջատագով կը կոչեցին։ Բնագէտները զօրութեանց պահպանութիւն և յարատեւութիւն (conservation of Energy) ըսելով, հասկցնել կ'ուզեն թէ տիեզերքի մէջ չկայ ուժ մը որ կորսուի. չի կորսուիր, այլ ուրիշ մէկ ուժի կը փոխուի։ Նոյնն է նաեւ Սփենսըրի քաղաքամը (?)։ Եւ Սփենսըր իր այս փորձով մտքին ու նիւթին համաձայն օրէնքը մը տալ գործելու կէտին ծառայեցնել կը ջանայ, եթէ թոյլ տան։

Իրաւ է թէ բնութեան զօրութիւնները չեն անհետանար մէկ նշանակութեամբ. սակայն ամէնուն համար ուրիշ բանի կը փոխուին ըսել չէ տրուած ըլլալը, երբ անդին հաստատապէս գիտենք թէ ձգողութիւնը երբեք չի փոխուիր ուրիշ զօրութեան։ Երկնքի հաստատութիւնները, քառասուն (?) վիճակէն անմիջապէս վերջին տեսնելով՝ մինչեւ ցայսօր կը շարժին, կը քաշեն ու կը քաշուին նոյն ձգողական ուժով, ու անոնց մէջ այս ուժէն ուրիշ բան կարելի չէ տեսնել։ Ուրեմն Սփենսըրեան այս փորձը արեգակնական չէ, քանի որ ձգողութիւնը բացարձակ պէս տեղի տալէն կը ինկնի և «ես բացառութիւն եմ» կը գոռայ։

Ասկէ զատ այնքան հաստատուն չէ կրկին այս Սփենսըրեան կատարեալ երբ վերցնենք Աստեղագիտութիւնը։ Արեգակին կամաց կամաց, դարերու միջեւ միջեւ ընթացքին մէջ, մարիլը քաշուած ու քաշուած է թելսկոպներու ընդունակ։ Երբ արեգակը մարի, ո՛չ ապագային տիեզերքը լծուած ընթանի մը բաղդը պիտի ունենայ ու ամէն կարգ ու կանոն խառնուած պիտի թափի մեր շուրջին ու Հրաւէն, Երկուներէն ու Արամազդէն։ Մինչ չէ՛ հաստատ այն բնագէտին (Գոլֆօրդ Սթիւարթ) խօսքը, թէ տիեզերքը վառուած կանթեղի մը կը նմանի, որուն ժամերը համրուած են տանդօրէն — գիտնականներն ու աստղաբաշխներն — կողմէ։ Թողլով զայս, Ֆաներլ (?) անուն գիտնականը կը գուշակէ թէ տիեզերքի բոլոր երկրը …… հիւսուածքը մը պիտի վերածուին։

«Ո՞րքան մեծ են գործքդ քո, Տէր»։

Ատէն (?) ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏԵՐՆԻԿԵԱՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ» ՕՐԱԹԵՐԹԸ

Լրագրերու մէջ ընթերցող մը ըլլալով, մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւէի այն կարեւոր խնդրոյն զոր հրապարակ նետեց Սուրհանդակ, «Լէ Բրոմէնօ (?) Ռէփուն» ապահովագրական ընկերութեան գործունէութեանց գաղտնիք առթիւ անոր գործակալ Արշակ Ոսկեան անուն անձին դէմ, և փոխադարձաբար կարդացի երկուստեք գրուածները։ Բայց հետաքրքրութիւնս աւելի մեծցաւ այն ատեն, երբ Արշակ Ոսկեան յայտարարեց թէ դատ պիտի բանայ Սուրհանդակի անօրէնութեան դէմ։ Վասն զի անով աւելի մը պիտի բացուի, կ'ըսէի, հաշուեկշռութեան առջեւը, ո՞վ գիտէ ինչ ծածկութիւններ իմանալու, ինչ հետաքրքրաշարժ տեսարաններ գիտելու։ Եւ, շիտակը խօսելով, լրագրական հրապարակութեանց դէմ դատ բանալու սովորութիւնը մեր մէջ չկենալուն համար է որ, շատ անգամ ամէն տեսակ բաներ կը գրուին թերթերու մէջ, կը ծերքուին ու կը պաշտպանուին փոխադարձաբար, և վերջ ի վերջոյ ոչ ոք կ'իմանայ հաստատապէս թէ իրաւունքը ո՞ր կողմն էր։ Տխրող այս յոռի սովորութեան դէմ սթափեցուցիչ նորութիւն մը կ'ըլլար Արշակ Ոսկեանի դատ բանալը, ինչպէս որ կը սպասէր։

Բայց մեծ եղաւ ինչպէս իմ նոյնպէս և շատ ինծի պէս հետաքրքրուողներու յուսախաբութիւնը, քանի որ այդ յայտարարութեան սպառնալիքէն ետքը բաւական ժամանակ անցաւ արդէն, և Արշակ Ոսկեանի սպառնալիքը իրականութիւն չգտաւ, հակառակ նոյն թերթի անօրէնութեան համարձակաբար ըրած կրկին և կրկին հրաւէրներուն։

Ուշադիր ընթերցողները գուշակեր էին արդէն ասոր պատճառը ըլլալը ճիշդ այն

տանեն, երբ փոխանակ իր յայտարարած դատավարութիւնն սկսելու, Հեռաւորկէս անիկա կարգ մը լրագիրներու մէջ իր յայտնի կամ գաղտնի ատենադպրութեամբ տեւականօրէն հրատարակութիւններ ընել Սուրհանդակի դէմ, կարծելով թէ հասարակութիւնը այնքան ապուշ է որ իր դատը բանալու սպառնալիքը չգործադրելէն եւ կարեւորութիւն պիտի տայ այդ խուսափողական գրութիւններուն, որոնցմով անուղղակի հասկցնել կ'ուզէր թէ իր «դատը բանալ» ըսելը այդ հրատարակութիւնները ընել կը նշանակէր միայն: Թէ մինչեւ ո՞ւր կրնայ հասնիլ ընթերցող հասարակութիւնը ապուշի տեղ դնելու անձնաւորութիւնը, ասկէ աւելի բացայայտ կերպով չէր յայտնուած:

Այդպիսի փոխանակ ընթացք ներելի չի կրնար ըլլալ Արշակ Ունճեանի համար, քանի որ Ապահովագրական Ընկերութեան մը գործը նիւթական, շօշափելի շահերու վրայ կը կայանայ, մինչ եթէ վէճը երկու լրագիրներու մէջ տեղի ունենար, վերացական գաղափարներու շուրջը պիտի դառնար, որոնցմէ ոչ ոք կը վնասուէր կամ կը շահէր: Հետեւապէս այս փոխանակին մէջ շատ ամօթով կը մնայ Արշակ Ունճեան, զի պարզապէս խաբելէ յետոյ իր ապահովագրեալները, որոնցմէ ծածկած էր իր ներկայացուցած յիշեալ Ընկերութեան գործառնութեանց Աթէնքի մէջ դադարումը, յանդգնեցաւ խաբել նաեւ ընդհանուր հասարակութիւնը սուտ, կեղծ յայտարարութեամբ թէ դատ պիտի բանայ այն լրագրին դէմ որ իր ծածկել ուզած խորդութիւնը (Լէ Բրովէնս Բէբնիք Ընկերութեան գործերու դադարը Աթէնքի մէջ) հրատարակել պարտք համարած էր, ի շահ ապահովագրելոց և առ հասարակ ամէն դասակարգի: Եւ այսու կրկին ծառայութիւն ըրած էր, նախ ապահովագրեալներուն՝ որ եղելութիւնը իմանալով փութացին անշուշտ իրենց շահերը պաշտպանել, երկրորդ՝ ամէն դասու մարդոց, որպէս զի այլ եւս չապահովագրուին Արշակ Ունճեանի ձեռքով, որուն եթէ դիմող ըլլար, չէ, պիտի չըլլար նոյն իսկ մայիս 20էն վերջն ալ, որ է թուականը յիշեալ Ընկերութեան գործառնութեանց դադարման, ինչպէս պաշտօնապէս յայտարարեց ընկերութեան ընդհանուր տնօրէն Ժ. Գ. Ուոլֆ Գրիւսէլէն գրկած և տեղական լրագրաց մէջ հրատարակած վաւերական յայտարարութեամբը օգոս. 1 թիւ, որ դատապարտութեան վճռագիր մըն է պարզապէս Արշակ Ունճեանի դէմ:

Սուրհանդակի մինչեւ ցարդ ըրած հրատարակութիւնները ասկէ աւելի պաշտօնական կերպով չէին կրնար հաստատուիլ և ոչ ալ Արշակ Ունճեան կրնար աւելի բացորոշ դատապարտութիւն մը կրել:

Սուրհանդակի այս հանրօգուտ ընթացքը անակնկալ մը չէր սակայն ամէն անոնց համար, որոնք մօտէն կը ճանչնան անոր յարգելի տէր և տնօրէնը, որ իր հրատարակչի աւելի քան քսան և հինգ տարուան կեանքին մէջ առաջին անգամը չէ որ, առանց ո և է անձնական շահու ակնկալութեան, ասպարէզ իջած է ժողովրդեան հմտաբար օգտակար գաղափարներ յամառաբար պաշտպանելու, մինչեւ որ յոռի կեղծիքները երեւան հանել, դիմակները վար առնել:

Ներկայ պարագան նոր յաջողութիւն մըն է որ կուգայ աւելնալ նախորդներուն վրայ, և որուն համար ձեր բազմաթիւ ընթերցողներուն կողմէ կուգամ անկեղծ շնորհակալութիւններս և շնորհաւորութիւններս յայտնել:

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԸՆԹԵՐՑՈՂ ՄԸ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՐՏ ՔԻՉԸՆԸՐԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՊՕԷՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԱՔՍՈՐՈՒԻՆ

Ինչպէս գրեցինք, Լորտ Քիչըներ յայտարարութիւն մը ուղղելով Պօէրներուն, ազդարարեր է թէ անոնք որ մինչեւ յառաջիկայ սեպտեմբեր 15 անձնատուր չեն ըլլար և տակաւին կը դիմադրեն Անգլ. զինուորներուն, մշտնջենապէս պիտի աքսորուին: Ահաւասիկ այդ յայտարարութեան ամբողջութիւնը.—

«Նկատելով որ նախկին հանրապետութիւնները՝ Օրանժ և Թրանսվալ՝ Ն. Վեհափառութեան սացուածքներուն կցուած են,

«Նկատելով որ Ն. Վեհափառութեան զինուորները բոլորովին գրաւած են և բաւական ատենէ ի վեր գրաւուած կը պահեն վերը յիշուած երկու երկիրներու կառավարական կեդրոնները, անոնց հանրային շէնքերը, և իրենց ձեռքը անցած է վարչական մեքենան, ինչպէս նաեւ գլխաւոր քաղաքները և բոլոր երկաթուղիները,

«Նկատելով որ երկու նախկին հանրապետութիւններու Պօէրներուն մեծ մասը, թուով 35000 հոգի —զուրս թողլով պատերազմի միջոցին մեռածները— գերի բռնուածները —անձնատուր եղած են և կ'ապրին գլխաւորապէս քաղաքներու կամ բանակետղերու մէջ, Ն. Վեհափառութեան զինուորներուն հսկողութեան տակ,

«Նկատելով որ տակաւին կռուող Պօէրները ոչ միայն շատ պզտիկ թիւ մը կը կազմեն, այլեւ գրեթէ ամբողջովին կորսնցուցած են իրենց թնդանօթները և ռազմամթերքը, թէ զինուորական կանոնաւոր կազմակերպութիւն չունին, և թէ հետեւաբար չեն կրնար և ոչ մէկ տեղ կանոնաւոր պայքար մը մղել կամ ոեւէ դիմադրութիւն ընել Ն. Վեհափառութեան զօրքերուն,

«Նկատելով որ այս զինուած Պօէրները թէեւ անկարող են կանոնաւոր հակառակութիւն մը մղել, բայց կը շարունակեն անջատ անջատ յարձակումներ ընել պզտիկ գիրքերու և Ն. Վեհափառութեան զինուորներէն փոքրաթիւ ջոկատներու վրայ թէ Օրանժ գետի և Թրանսվալի գաղթավայրին, և թէ Ն. Վեհափառութեան Հարաւ. Ափրիկեան նահանգներուն միւս կէտերուն մէջ,

«Նկատելով որ երկիրը անկարգութեան մատնուած է, և ասով կարելի չէ վերսկսիլ երկրագործական և առեւտրական գործերը,

«Նկատելով որ Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը որոշած է վերջ մը տալ գործերու այնպիսի վիճակի մը որ առանց պատճառի նորանոր արիւնհեղութիւններու և աւերումներու տեղի կուտայ և կործանումի կ'ենթարկէ բնակիչներու մեծ մասը, որոնք ջերմապէս կը փափաքին խաղաղութեամբ ապրիլ և իրենց ու իրենց ընտանիքին ապրուստը ճարել,

«Նկատելով որ արդար է անօրինութիւններ ընել անոնց դէմ որոնք կը դիմադրեն տակաւին, և մանաւանդ անոնց դէմ որոնք հեղինակութիւն մը ունին, պատասխանատու են արդի անյուսալի վիճակին երկարաձգուելուն, և կը քաջալերեն իրենց հայրենակիցները յուսահատ դիմադրութիւն մը ընել Ն. Վեհափառութեան կառավարութեան,

«Ես, Լորտ Քիչըներ, Ն. Վեհափառութեան կառավարութեան հրահանգներուն համաձայն, կը յայտարարեմ և կը ծանուցանեմ թէ.— Երկու նախկին հանրապետութիւններու բոլոր հրամանատարները, հրոսախումբերու պետերը, որոնք կը շարունակեն դիմադրել Ն. Վեհափառութեան զինուորներուն, թէ՛ Օրանժ գետի և Թրանսվալի գաղթավայրին և թէ Հարաւ. Ափրիկէի Անգլ. սացուածքներուն ուրիշ մասերուն մէջ, ինչպէս նաեւ Օրանժի ազատ պետութեան և Հարաւ. Ափրիկեան նախկին հանրապետութիւններու կառավարութեան բոլոր անդամները մշտնջենապէս պիտի աքսորուին Հարաւ. Ափրիկէէն, եթէ մինչեւ սեպտ. 15 անձնատուր չըլլան: Այն բոլոր Պօէրները որոնք մինչեւ սեպտ. 15 անձնատուր չեն ըլլար, և որոնց ընտանիքները Անգլիացիները կը հոգան, պիտի դատապարտուին վճարելու իրենց ընտանիքներուն համար եղած ծախսերը, և իրենց սացուածքները, շարժուն կամ անշարժ, պիտի ծախուին:»

Այս յայտարարութիւնը, որ հրապարակ հանուած է օգոստ. 7ին, հրատարակուած է Անգլ. կառավարութեան խնդրանքով, և Նաթալի ու Քափի կառավարիչներուն հաւանութեամբ: Սեպտ. 15 թուականն ալ, իբր վերջին պայմանաժամ, առաջարկուած է Լորտ Միլների կողմէ:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ.— Երեսփոխան Գ. Բաղերդան(?) հարցուց թէ թէ Հարաւ. Ափրիկեան պատերազմի ընթացքին մէջ յառաջիկային ոեւէ տարբերութիւն պիտի դրուի՞ թշնամի զօրքերու կարեւոր գունդերու և պզտիկ խումբերու միջեւ, և թէ այս վերջիններն ալ պատերազմիկի իրաւունք պիտի ունենա՞ն: Ի բացակայութեան պատերազմական նախարար Գ. Բրոտրիքի, խորհրդական Լորտ Սթէնլէ պատասխանեց թէ Լորտ Քիչըների պէտք է թողուլ պատերազմը վարելու եղանակը, և թէ անշուշտ անիկայ հաշուի չպիտի առնէ թիւը, այլ նկատի պիտի առնէ սա պարագան թէ թշնամիները իրենց պատերազմի՞կ կը վարուին, թէ պատերազմական օրէնքի հակառակ ընթացքի մէջ կը գտնուին:

ԿՈՄՍ ՎԱԼՏԵՐԶԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ.—Ժերմանիա(?) շոգենաւը, որուն մէջ կը գտնուէր Չինաստանի միջազգային զօրաց ընդհ. հրամանատարը, Համպուրկ հասաւ անցեալ հինգշաբթի կէսօրուան մօտ: Քաղաքը և նաւահանգիստը դրօշազարդուած էին: Նաւը մօտենալուն, մարեչալ Վալտերզէ խանդավառ ծափերով ողջունուեցաւ իր ժամանումին սպասող հոծ բազմութեան կողմէ: Կայսեր կողմէ ներկայ էր Զօր. Վիթիչ: Հոն էին նաեւ Համպուրկի քաղաքապետը, Գերմանիոյ պատերազմական նախարար Զօր. Կօսլեր, սպայակոյտի պետը և շատ մը սպաներ: Մարեչալը զինքը ընդունելու համար կարգաւ շարուած զօրաց ջոկատը անցքնելէ ետքը, Զօր. Վիթիչի հետ և ուղեկցութեամբ արքայական հեծեալներու զօրագունդին, քաղաքապետարան գնաց, ուր ծերակոյտը բարի գալուստ մաղթեց իրեն և հացկերոյթ տուաւ իրեն ի պատիւ: Զօր. Վիթիչ կարդաց երկու աւետագրութիւնները, որոնցմով Վիլհելմ կայսրը շնորհակալութիւն յայտնելով մարեչալ Վալտերզէի մատուցած կարեւոր ծառայութեանց համար, Արծուի պատուանշանը կուտար անոր, և կը հրամայէր որ դաշտային հրետանիի ինններորդ գունդը Վալտերզէի Գունդ կոչուի յայսմհետեւ: Համպուրկի քաղաքապետն բարի գալուստ մաղթեց մարեչալին, և ի վեր հանեց անոր մատուցած ծառայութիւնները՝ ի նպաստ խաղաղութեան դատին: Մարեչալը շնորհակալ եղաւ անոր և ի վեր հանեց ըրած ջանքերը իր զօրքերուն և սպաներուն, որոնք իրենց անձնական ձիրքերով և կարգապահութեան ազնիւ յարգանքը վայելեցին բոլոր ազգերուն և նոյնիսկ Չինացիներուն, ինչ որ մեծապէս արժանիքը մը կը նշանակէ, որովհետեւ Չինացիները իրենց զօրաւորները միայն կը յարգեն: «Կը յուսամ որ, յաւելուց Մարեչալը, խաղաղութիւնը կը տիրէ ի մօտոյ, որպէս զի Գերման վաճառականութիւնը կարենայ ծաղկիլ Ասիոյ Արեւելքի մէջ, ուր Գերման անուան պատկառանքը շատ աւելցած է վերջին տարիներու միջոցին»: Ճաշէն ետք Մարեչալը իրեն յատկացուած յարկը քաշուեցաւ:

—Ալլկեմայնէ Ցայթունկ կ'ողջունէ Մարեչալին Գերմանիա վերադարձը: «Մարեչալը Գերմանիա կը դառնայ, կ'ըսէ նոյն թերթը, այն վստահութեամբ թէ լաւ կատարած է իր պարտքը, և գոհունակութիւնը ունեցած է, ամէն ոք գոհ ընելու եղանակաւ և Գերման անուան պատուաբեր կերպով ի գլուխ հանելու այնքան բազմաթիւ պետութիւններու կողմէ իրեն վստահուած դժուարին գործը: Մարեչալը արդարացուց այն յոյսերը, զորս կայսրը և Գերման ժողովուրդը ներշնչած էին իր քաջածանօթ ձիրքերը, և շատ օգտակարապէս կրցաւ նպաստել իրականացնելու Չինաստանի մէջ Գերման քաղաքականութեան ունեցած նպատակակէտին համաձայնութեամբ միւս պետութիւններուն:»

ՄԱԼԹԱՅԻ խորհրդարանին և ազգային ժողովներուն անդամները գումարուելով որոշում մը քուէարկեր են: Այս որոշմամբ կը պահանջուի գիր մը գրել Անգլիոյ թագաւորին, և բուռն կերպով բողոքել Գ. Չէմպըրլէնի ծանուցած յաւելեալ տուրքերուն դէմ: Ասկէ զատ կը սպասուի որ մեծ մթինկ մը գումարուի Մալթայի մէջ:

ՔՈՐԷԱՅԷՆ կը գրեն թէ երկրին հանքային տնօրէնը, որ Փրանսացի մըն էր, վերջերս զինուորներու ուղեկցութեամբ Սէուլի կողմերը գացեր է, երկրաբանական քննութիւններ կատարելու համար: Հանքերուն մէջ աշխատող Քորէացիները և Ճափոնցիները դիմադրեր են Փրանսացիին, և մարդը ստիպուեր է նորէն Սէուլ դառնալ: Յաջորդ օրը արշաւախումբը նորէն ճամբայ ելեր է, բազմաթիւ զինուորներու հետ:

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ Գ. ՔՐԻՍՓԻԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ պիտի կատարուի վաղը, հինգշաբթի, օգոստ. 15ին: Բալերմոյի քաղաքապետութիւնը որոշեր է մեծ պատիւներ ընել հանգուցեալին: Նաբոլիի բոլոր պաշտօնական ընկերակցութիւնները պիտի մասնակցին յուղարկաւորութեան, որուն ներկայ պիտի ըլլայ արքայազուն իշխան մը, ինչպէս և ... Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեր է Քրիսպիի ընտանիքին: Քրիսպի կտակը կը պարգեւէ որ ծերակուտական Տամիանի և ուրիշ երկու բարեկամներ քննեն իր թուղթերը, և հսկեն իր յիշատակներուն հրատարակութեան գործին: Կառավարութիւնը տնօրինել է Քրիսպիի մատենադարանը:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ կը գրեն թէ Թագաժառանգ իշխանը՝ իր ընտանեօք վերջերս Թէհրանէն Դաւրէժ գացեր է: Թէհրանի մէջ կառքէն իյնալով գլուխը վիրաւորուած է եղեր, և ստիպուեր է 20 օրի չափ անկողին մնալ:

ԿԻՆԵՐՈՒՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ.—Կիները հետզհետէ մեծ քայլեր կ'առնեն այն ասպարէզներուն մէջ, որոնք միայն այրերուն մենաշնորհը կը նկատուէին մինչեւ հիմայ: Ամերիկացի քանի մը օրիորդ մը, Միս Րոզ Սթըրճը սուրհանդակի (փոսթման) պաշտօն կը վարէ, և ամէն օր Դըրեքէն ... կը տանի թղթատարական պայուսակները: Միս Ալէն ձիով որսորդութեան կ'երթայ: Ուրիշ Ամերիկացի մ'ալ ... Անգլիացի տիկին մըն ալ մինչեւ 60 տարեկան հասակը մեռելներու փոսերը կը բանար և այդպէսով դրամ կը շահէր: Ճափոնի մէջ կիները շոգենաւի ... կ'ըլլան, ինչ որ ամենէն նոր ասպարէզ մըն է: Նիկարագուայի մէջ հարիւրի չափ կիներ նաւերէն փայտ կը պարպեն: Վերջապէս Շուէտի Նօսաու քաղաքին մէջ ալ ջրհանկիրներու գունդ մը կայ, որ ամբողջովին կիներէ կազմուած է: Կը սեւնէ՞ք թէ ֆեմինիզմը ո՞ւր կը տանի կիները:

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ 64 ՕՐԷՆ կատարեց Մոբէնի խմբագիրներէն Գ. Սթիէկլեր, ինչպէս արդէն գրեցինք: Գ. Սթիէկլեր Բարիզէն ճամբայ ելաւ այս տարի մայիս 29ին, իրիկուան ժամը 1ը 50 անցած, և աշխարհի շրջանը ընելով վերադարձաւ օգոստոս 1ին, իրիկուան ժամը 5ը 50 անցած: Այսպէս Մոբէնի խմբագիրը 16 օր շահեցաւ Ժիւլ Վեռնի վէպին հերոսին, Ֆիլէաս Ֆոկի վրայ: Գ. Սթիէկլեր մայիս 29ին (Ն. Տ.) մեկնեցաւ Բարիզէն, և Պերլին հասաւ 30ին, Բեդերպուրկ՝ 31ին, Մոսկուա՝ յունիս 1ին, Սամարա՝ 3ին, Չէլիապինսք՝ 5ին, Օմսք՝ 7ին, Իրքուցք՝ 10ին, Պլակովէշչենսք՝ 24ին, Վլատիվոստոք՝ 27ին, Սիմոնոզաքի՝ 29ին, Յոքօհամա յուլիս 1ին, Եոքոհամա՝ 5ին, Վանքուվեր՝ 13ին, Նիւ-Եորք 24ին, Լիվըրբուլ 31ին, Բարիզ (վերադարձ) օգոստոս 1ին: Ճամբորդութիւնը գրեթէ անվտանգ անցեր է: Գ. Սթիէկլեր շատ նեղուեր է Սիպերիոյ մէկ մասին մէջ փոխադրական կանոնաւոր միջոցներու չգոյութենէն: Սա ալ յիշենք որ թէ՛ Եւրոպայի և թէ Ամերիկայի մէջ լաւ ընդունելութիւն մը եղեր է իրեն, և տեղ տեղ նոյն իսկ մասնաւոր խուցեր կամ վակոններ յատկացուեր են իրեն:

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 — 1319 — 1901
Ձ4. — Լ..

Օր	ՕԳՈՍՏՈՍ	Րեպիւլ-ախըր	Օգոստ.
1	ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Պահք. Ցն. Սկիզբն պահոց Ս. Աստուածածնի:	29	14
Ելեւր 5. 8			Ելեւր 4.55

Ⓓ Մնացորդ լուսնի ժամ 15, բոպէ 24:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1822 օգոստ 1/14ին Անգլիոյ նախարար Լորտ Քասըլրէ անձնասպան կ'ըլլայ:

—1889 օգոստ. 1ին Ֆրանսայի Գերագոյն ատեանը Ֆրանսայէ արտաքսուիլ կը դատապարտէ Զօր. Պուլանժէն, և Գ. Գ. Ռոշֆոռ ու Տիլլոն:

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմաչափին աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	29	Վիեննա	—	Բեդերպուրկ	16
Աղեքսանդրիա	19	Բարիզ	20	[illegible]	18
Աթէնք	20	Մարսիլիա	25	Զմիւռնիա	26
Եգիպտ.	19	Լոնտոն	—	Քրիստիանիա	23

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և Ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպս. Եղիշեանցի: Ներկայ էին Տ. Վահրամ եպս. Մանկունի և քահանայ անդամները.—Բաղէշի Առաջնորդ Եղիշէ Ծ. Վ. Չիլինկիրեան, գրով մը կը ծանուցանէր թէ՛ ըստ Մշոյ տեղապահ Հայրապետ Տ. Աւետիսեան անուն ընծայացուն, որ Պատրիարքարանի որոշմամբ գրկուած էր Կըտուց անապատի վանահայր Տ. Յովսէփ եպս.ի ի ձեռնադրութիւն, զանազան պատճառներով ձեռնադրութիւնը յարգ յապաղած է. ուստի կը խնդրէր որ անոր ձեռնադրութիւնը փութով կատարուելու մասին հարկ եղած հրամանը գրկուի Յովսէփ Եպիսկոպոսի: Ժողովը որոշեց յանձնարարել Տ. Յովսէփ եպս.ի կատարել յիշեալ ձեռնադրութիւնը և ուղարկել զինքը իր որոշեալ տեղը:— Եղիշէ Ծ. վարդապետ Հայ. եկեղեցին ընդունիլ փափաքող Ասորիներու մասին հրահանգ խնդրած ըլլալով, Ժողովը որոշեց աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ ուզել Եղիշէ Վ.էն:—Կարինէն Մակար Վ. իր պաշտօնէ նկատմամբ տեղեկութիւններ կը հաղորդէր գրով մը: Ժողովը անկարեւոր գտնելով իր գիրը, որոշեց գրել Կարնոյ առաջն. տեղապահին որ Մակար Վ. այլ եւս իր բանակցութիւնները իրեն՝ Կարնոյ տեղապահին՝ հետ կատարէ:— Մայր եկեղեցւոյ աւագերէց Ահարոն քհնյ. գործնել հրաժարական մատուցած էր: Նոյնպէս նոյն եկեղեցւոյ քահանաներէն ոմանք կը խնդրէին որ Միքայել քհնյ. Աշճեան աւագերէց կարգուի իրենց: Ըստ որում Ժողովը իր նախորդ նիստերուն մէջ նկատողութեան առնելով Ահարոն քհնյ.ի հրաժարականը, որոշած էր որ այժմ արուի իրեն իր պաշտօնը առ դուռապէս ի գործ դնելու, այժմ հաստատեց իր նախորդ որոշումը:—Վիեննայէն Յովհան քհյ. Խաթ Վ.ին յատուկ սնտուկ մը երեւան ելած ըլլալը կը յայտնէր, որուն մէջ կը գտնուին իր եկեղեցական զգեստները և իրեն սեփական եկեղեցական անօթներ: Ժողովը յարմար դատեց յանձնարարել Եւրոպայի հոգեւոր հովիւ Տ. Գէորգ եպս.ի որ քննէ թէ իրօք Խաթ Վ.ի՞ կը պատկանի այդ սնտուկը, յանձնարարելով միանգամայն տեղեկութիւն տալ Խաթ Վ.ի և առ այժմ տէր կանգնիլ սնտուկին:—Սսոյ կաթ. տեղապահ Ներսէս եպս. Աւետիս Տ. Մելքոնեան անուն անձին քահանայական ձեռնադրութեան վրայ տեղեկութիւններ կը հաղորդէր: Ժողովը գոհ մնաց իր բացատրութիւններէն:—Պոլատատ միթարները Դարեգին քհյ.ի իրենց միայն քահանայ կարգուիլը կը խնդրէին: Ժողովը յիշեալ քհյ.ի խնդրոյն վերաբերեալ բոլոր թուղթերը յանձնեց Տ. Գրիգորիս եպսկ.ին, որ քննէ բովանդակ խնդիրը, և ապա Ժողովը կարգադրէ անոր մասին՝ կարեւորը:—Եգիպտոսի առաջնորդ Տ. Յովսէփ եպսկ. Ափրիկ. Տրիպոլսոյ ազգայնոց անհոգիւ և հոգեւոր միխիթարութենէ զուրկ ըլլալը կը յայտնէր և անօրինութիւն կը խնդրէր: Ժողովը որոշեց յանձնարարել Տ. Յովսէփ եպս.ի քահանայ մը զրկել նոյն վիճակին ազգայնոց հոգեւոր միխիթարութեան համար:—Ս. Հայրապետեան Վանդյ տեղապահ Սահակ Ծ. Վ.ի բարի վկայութիւնց մէջ բերելով, Ցարութիւն Սարկաւագ Կամսարականի մասին, կը յանձնարարէր Պատրիարքարանին որ եթէ արժան կը դատէ կնքէ. Կրօն. Ժողովը, յանձնարարէ Կըտուց Անապատի Վանահայր Տ. Յովսէփ Եպիսկոպոսի ձեռնադրել զանի տեղւոյ վիճակին վանքերէն միոյն վրայ:—Ժողովոյ Բ. ատենադպիր Տ. Վահրամ Սրբազան կ'առաջարկէր որ Ուսումն. Խորհուրդը եւրոպական ձայնագրութեան հետ պարտաւորական դասուց և տարրական կարգն անցնէ, ծանուցէ և ընդհանրացնէ նաեւ մեր եկեղեցական երաժշտութեան հետ հայկական ձայնագրութեան ուսուցումը, առ հասարակ ազգային դպրոցներու մէջ, վաւերացնել տալով կեդր. Վարչութեան Խառն Ժողովոյ: Ժողովը որոշեց Ուսումն. Խորհուրդին հաղորդել խնդիրը, և անոր խորհրդակցութեան առարկայ ընել:—Կոլոցի Նորընտիր հոգաբարձութիւնը իր պաշտօնավարութեան ձեռնարկելէն ի վեր տեղւոյն վրայ ազգայնոց, եկամուտներու, դպրոցի, եկեղեցւոյ և կալուածներու մասին տեղեկութիւններ կը հաղորդէր: Ժողովը գոհ մնաց իր տեղեկութիւններէն և որոշեց քաջալերական գիր մը գրել անոնց, որ մէջը օգտակարապէս գործածած են իրենց պաշտօնը, ի յառաջխաղացութիւն տեղւոյս ազգայնոց ու եկեղեցւոյն:—Ժողովը ըստ նախնական սովորութեան իր նիստերը դադրեցուց մինչեւ որ Յովակիմայ և Աննայի տօնը անցնի:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Ֆրեաերիք Մայր-կայսրուհւոյն մահուան առթիւ, Ս. Պատրիարքը ցաւակցական հեռագիր ուղղած էր գերմանական և անգլիական դեսպաններուն: Գերման դեսպանատան գործակատար Գ. Վանկէնհէյմ հեռագրաւ, իսկ անգլիական դեսպան Սըր Ն. Օ'Քօնըր նամակաւ իրենց շնորհակալութիւնները յայտնած են Ս. Պատրիարքին, աւելցնելով միանգամայն թէ իրենց վեհապետներուն պիտի հաղորդեն:

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ Սրբազանը երէկ Թերապիա ներկայ գտնուեցաւ Ֆրեաերիք Մայր-կայսրուհւոյն մահուան առթիւ կատարուած հոգեհանգստեան:

ՆՊԱՍՏԻՑ Ցանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին: Ներկայ էին Տ. Վահրամ եպս. Մանկունի, Ռեթէոս էֆ. Պէրպէրեան և Բարթող էֆ. Թէլեան:—Արհեստանոցներու կազմութեան համար պատրաստուած հրահանգի նկատառումը յետաձգուեցաւ յառաջիկայ նստին:—Մշոյ որբանոցներու վերաբերեալ կարգ մը խնդիրներ նկատողութեան առնուեցան, և յարմար դատուեցաւ անոնց քննութիւնը յանձնել Մշոյ նորընտիր Տեղապահ Խորէն Ծ. Վ.ի, անոր տեղեկագիրը սպասելէ վերջ կարեւորը անօրինելու համար:—Մէկ քանի գաւառներու մէջ բաշխուած նպաստներու հաշիւները հաստատ ըլլալով, անոնց քննութիւնը յանձնուեցաւ Տ. Վահրամ եպս.ի:— Վանայ Սալնապատ ագջկանց որբանոցի ձեռագործներէն նմոյշներ գրկուած ըլլալով Պատրիարքարան, որոշուեցաւ գոհունակութեան գիր մը գրել:—Ցանձնաժողովը գաւառ. որբանոցներու մէջ բացուած արհեստանոցներու յառաջդիմութեանց վրայ տեղեկութիւններ ստացաւ, որոնցմէ տեսնուեցաւ որ արհեստանոցները յաջողութեան և յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ են, և սկսած են շահ արտադրել:

ԵՐԶՆԿԱՅԻ առաջնորդ Դանիէլ Վ. Ցակոբեան արձակուրդով Պոլիս եկած է:

ՊՍԱԿՆԵՐԸ եկեղեցիներու մէջ կատարելու մասին Կրօն. Ժողովոյ տուած որոշումը ի՞նչ պիտի գործադրուի ըմբռնել մեզի անհասկնալի մը: Կ'երեւայ որ պսակներու համար որոշուած շրջանը անցնելէ յետոյ ադդրելը պիտի արուի և կամ այնպիսի ժամանակ մը երբ այլ եւս ձեռքը գոյ և մտաւանդողներ ու հարսնեւորներ հաւասարապէս տարակոյն թէ «այս խառնշաղուկ եղանակին ի՞նչպէս կարելի է եկեղեցի երթալ, մէկ կողմէն կ'ըսեն թէ տօնախմբութիւնները պէտք է աւելնան իսկ միւս կողմէն դժուարութիւններ կը յարուցանեն:» Այս տարակուսիւններուն պատասխանել

բաւական դժուար պիտի ըլլայ յորմէհետէ Թէպէտ ամուրի կղերը միաձայնութեամբ կ'ընդունի կրօն. Ժողովոյ որոշումը, բայց միւս կողմէ ամուսնացեալ կղերը, այսինքն քահանաները կը Թերահաւատին որոշման կէտ առ կէտ գործադրութեան մասին: Ենթադրելով իսկ թէ ազգս պատսպարէ ամուսնացողները, երբ բացարձակապէս անկարող են, բացառութիւն ըլլայ, դարձեալ գոհացուցիչ է որ բարեկեցիկ և բազմանդամ պատսպարել մը յօժարութիւն և համակրութիւն կը գտնէ այսպիսի օրինաւոր և պատշաճ կարգադրութեան մը հանդէպ: Միայն Թէ-Գաւառերէ կը մտաւորուի իր այս կարգադրութիւնը այժմէն պէտք հաղորդէ կարգադրութեան դրուի, կարգ մը գործադրութեան դրուի, կարգ մը փոփոխութիւններու և հակառակ վիճակի վերջ մը տալու համար:

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

Երկուշաբթի օրը Բերայի մէջ կատարուեցաւ ամուսնութիւնը Հրանտ էֆ. Աստուրի ընդ այրի տիկին Զարեհ Տօնելեանի: Պսակի արարողութեան նախագահեց Բարգէն Ս. վ. և կնքահայրութեան պաշտօնը կատարեց Լեւոն էֆ. Աստուր: Հարսնիքը ընտանեկան շրջանակի մէջ կատարուելով, ժամանակ հրաւէր չէր եղած, սակայն այս առթիւ բազմաթիւ ծանօթներ և համակիրներ շնորհաւորագրեր, ծաղկեփունջեր և նուէրներ ղրկած էին իրենց: Նորապսակ Տէր և Տիկին Հ. Աստուր գրական հրապարակի վրայ ամէնուն ծանօթ դէմքեր են, որոնց միութիւնը խմբագրութիւնս ալ կը շնորհաւորէ և իր խնդակցութիւնը կը յայտնէ:

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՆՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

13 Օգոստոս 1901

Ֆրանսական 3% փոխառութիւն	101.47
Րէժի	316
Տիւնաւլիէ	25.15
Երկաթուղի	105.
Պանք Օթթոման	528.
Թրանսվալ	85.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ

(այս առաւօտ)

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Ուլայի Բ. ատենան փոխուեցաւ Սելանիկի Հանր. Գործոց տեսչութեան հաշուակալ Ակնոհ պէյի:

Մութէսարիֆի տարին՝ Զաթալճայի նախնական դատարանին անդամ Գասըմ էֆ.ի:

Րոտոսթոյի տարին՝ Օրտուի մէջ գործող Մուրթէզա էֆ.ի»

ԳԱՇՏՕՆ.— Իզմիրի նահանգ անուանեցաւ Երզնկեանի նախագահ Նոյեմ Աճմէտ Թէվֆիք էֆ.:

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան արուեցաւ Քոնեայի Մէտրիֆի քննիչ Ազմի պէյի և Երուսաղէմի ըՍպանիական վանքերուն մեծաւոր հայր Անթոնիոյի:

Գ. Մէճիտիէ՝ Իզմիրի Րէժիի հսկող պաշտօնեայ Մարգօ էֆ.ի:

Դ. Մէճիտիէ՝ վաճառական Մանչէզ էֆ. Տիգրաննանի:

ՖՐԵՏԵՐԻՔ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ.— Թաղումը Գերմանական դեսպանատան մատրան մէջ երէկ առաւօտ հանդիսաւոր պաշտամունք կատարուեցաւ հանգուցեալ Ֆրետերիք մայր-կայսրուհիին հոգւոյն համար: Դեսպանատան դրան առջեւ շարուած էին խրովզներ և ոստիկաններ, որոնք կարգապահութեան կը հսկէին: Գորուէզին դուռնէն մինչեւ մատուռը շարուած էին Լոյտի պաշտօնէութեան նաւազները: Մատուռին պատերը զարդարուած էին գաֆիրի ճիւղերով, սեւով ծածկուած: Մատուռին յառաջակողմն աջ կողմը կեցած էին Վեհ. Սուլթանին և կայս. կառավարութեան ներկայացուցիչ արարողապետ Իպրահիմ պէյ, կայս. Անձնական Պանձուն նախագահ Սաղըր Թովֆիքներ էֆ., Երկրորդ արարողապետ Սէլիմ Մէլհամէ փաշա, Վեհ. Սուլթանին Ա. Թարգման Ապբաստեղը Գարավէթ փաշա, Բ. Թարգման և Օսար Մանիյէ դիւանին անօրէն Նշան էֆ. Սեֆերեան, Պետական Խորհրդոյ անդամ Զարեհ Տիլպէր և Քարասի էֆ.ները, Վիթինա, Քանձիրի, Վէգիլ և Կրոյցոնի էֆէնտիները: Մատուռին ձախ կողմը կը գտնուէր դեսպանական մարմինը: Ներկայ էին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, Ռուսիոյ, Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Սպանիոյ, Շուէտ-Նորվէկիոյ, Պելճիկոյ, Յունաստանի, Ռումանիոյ, Սերպիոյ և Սեւ-Լերան դեսպանները, Իտալական, Պարսկական և Հոլանտական դեսպանատանց գործակատարները և Պուլկարիոյ գործակատարի փոխանորդը: Ասոնցմէ զատ հոն էին նաեւ օտար դեսպանատուններու պաշտօնէութեան մեծ մասը և պաշտօնեաներու հրամանատարները: Օսմ. պաշտօնատարները և դեսպանական մարմնոյն անդամները պաշտօնական համազգեստ հագած էին: Ներկայ էին նաեւ Հայոց, Յունաց և Ասորւոց Պատրիարքներուն ներկայացուցիչները: Արարողութենէն ետքը դեսպանատան գործակատար Պարոն ալ Վաչկէնհէյմ ընդունեց ներկաներուն ցաւակցութիւնները: Օտար դեսպանատանց պաշտօնատուներ ի նշան սգոյ կէս դրօշակ պարզած էին Գերման դրօշակով:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Մայրաքաղաքիս և շրջականներու առողջապահական վիճակը 10 օրէ ի վեր խիստ գոհացուցիչ է: Աստ յուսալի է որ վերջերս օտար երկիրներու մէջ դրուած խիստ միջոցները ալ ջնջուին կամ թեթեւցուին: Այս առթիւ մեծ մարդ երախտապարտ է Վեհ. Սուլթանին, որուն հրամանները այնքան փութկոտութեամբ ի գործ դրուեցան քաղաքապետութեան Բըժշկական փայլուն կողմէ:

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷԻ մը համաձայն Արմաթլըդի Թնդանօթի գործարանը Օսմ. կառավարութեան հաշւոյն 15 սանդիմետրանոց արագահարուած Թնդանօթ մը պիտի պատրաստէ: Այս Թնդանօթը, որուն շինութեան համար 8600 ոսկի ծախք կ'երթայ, 300 ռումբի մերձք մը պիտի ընկերանայ:

ԱՓՐԻԿԵԱՆ Տրիպոլիսոյ մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է, որ հանգանակութիւն պիտի կատարէ Տրիպոլիսէն Ֆէզզան շինուելիք հեռագրական գծին հարկ եղած դրամը հոգալու համար: Վեհ. Սուլթանին կողմէ կայս. Թիկնապահ միւշիր Շագիր փաշայի և կայս. պալատան Բ. քարտուղար և սենեկապետ Իզզէթ պէյի պաշտօն յանձնուած է վերել այս հեռագրական գծին վերաբերեալ բոլոր գործերը:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆերտինանտ իշխանը Երոփաքակովը վաւերացուցած է Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ միջեւ հեռաձայնի գծեր հաստատելու մասին կնքուած համաձայնութիւնը, որուն համեմատ ռումանական Ճիւրճեւօ, Գալաջ, Պրայլա և Կալաթ քաղաքները հեռաձայնով հաղորդակցութեան մէջ պիտի գտնուին պուլկարական Ռուսճուք, Սօֆիա, Ֆիլիպէ և Վառնա քաղաքներուն հետ:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ միջեւ կնքուելիք առեւտրական նոր դաշնագիրը աւելի օր ստորագրուեցաւ Բ. Դրան մէջ, Արտաքին Գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի և ռումանական դեսպան Իշխան Կիքայի կողմէ: Դաշնագիրը այժմ Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցուի վաւերացուելու համար, ինչպէս նաեւ ռումանական Խորհրդարանին՝ քուէարկուելու համար:

ՍԹԻՐԻՊԼԷՆ կը գրեն թէ Նովի-Պազարի մէջ քննութիւն մը կատարելու պաշտօն ունեցող Շէմսի փաշա հոն հասեր է վերջերս, և անմիջապէս Նովի-Պազար գացեր է իր պաշտօնը ի գլուխ հանելու համար: Թուրքիոյ սահմանագլխի քննիչ համար փաշա ալ որ Սերպիա գացած և Թագաւորին ներկայացած էր, Սքիւպ դարձեր է:

ՍՈՒԷՋԷՆ Ղզաթներու Գաւառակաքաղաքէն դաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ այդ քաղաքին մէջ անյայտ եղած է Ղզաթ քահանայ մը, որ 20 օրէ ի վեր հասած էր Հալէպէն: Այդ քահանան Խարբերդի եպիսկոպոսին կողմէ պաշտօն ունէր Աստիս-Ադաշա երթալով Խարբերդի Ղզաթներուն եկեղեցիին վերաշինութեան համար եղած հանգանակութիւնը հաւաքելու: Կ'ըսուի թէ յիշեալին քով 5000 ոսկիի գումար մը կը գտնուէր այդ հանգանակութենէն գոյացած: Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է փախստական քահանան երեւան հանելու համար:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ ՔԱՐԱՆԹԻՆԱՆԵՐԸ.—Պուլկարական Թերթերը կը գանգատին պուլկարական իշխանութեանց կողմէ դրուած քարանթինաներուն մասին: «Մէսաժէ դը Պուլկարի» լրագիրը այս առթիւ կը գրէ.—«Մեր երկրին հարաւային սահմանագլխին վրայ և Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն մէջ ի գործ դրուած քարանթինայի միջոցները բարիքէն աւելի չարիք կը պատճառեն: Իրաւ է որ քարանթինան հարկաւոր է երկիրը զերծ պահելու համար Թուրքիոյ մէկ քանի քաղաքներուն մէջ ծագած հիւանդութիւնէն: Բայց այնպիսի միջոցներ ձեռք առնուելու են որ հանրային առողջութիւնը պահպանել ուզելով, մարդկային քոյլութեան գլխաւոր պէտքը եղող վաճառականութիւնը չսպաննուի: Այժմ Արեւմուտքէն եկող նաւերուն դէմ, որոնք Սելանիկ կամ այլուր հանդպած են, հաստատուած 15 օրուան քարանթինան խիստ ծանր է: Մեր վաճառականները, որոնք իրենց ապրանքներուն կը սպասեն, մեծ վնասներու ենթակայ են, որովհետեւ իրենց ապրանքներուն յապաղման հետեւանօք սպառուած են մեծ ծախքեր ընել են: Տեսնենք հիմայ թէ ինչ կ'ըսէ դրացի պետութիւն մը, Ռումանիա: Թէեւ ան ալ քարանթինայի միջոցներ ձեռք առած է, սակայն միւս կողմէ իր վաճառականութեան հոգն ալ շատ տանելով է: Ասոր համար Արեւմուտքէն Ռումանիա գացող իւրաքանչիւր նաւու մէջ երկու առողջապահական պաշտօնեաներ կը դնէ, որոնք ամբողջ համբորդութեան միջոցին կը հսկեն նաւուն առողջական կացութեան վրայ և անձամբ հաւաստի կ'ըլլան թէ վերոյիշեալ նաւերը ժանտախտէ վարակուած կամ այնպէս կարծուած նաւահանգիստներ չեն այցելեր: Այս նաւերը Բէօսթէնճէ, Սուլինա կամ Պրայլա հասնելուն անմիջապէս մաքուր անցագիր կ'առնեն: Այս խնամոտ միջոցներուն շնորհիւ Ռումանիոյ հանրային առողջութիւնը և վաճառականներուն շահերը կը հաշտեցնէ իրարու հետ: Ասկէ կը հետեւի թէ Պուլկարական կառավարութեան ալ կրնայ այս տեսակ միջոցներ ձեռք առնել, որով առողջապահական շահերուն հետ իր առեւտրական շահերն ալ պաշտպանած կ'ըլլայ»:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ Թերթ մը կը գրէ թէ Եգիպտոսի մէջ գումարուելիք բժշկական համաժողովին դէմ բողոքող բժիշկները այդ համաժողովին դէմ բողոքագիր մը պատրաստած են Եգիպտական կառավարութեան մատուցանելու համար:

ԽՐԻՄԻ պատերազմին մէջ մեռնող և Ֆերիքիւղի Լատինաց գերեզմանատան մէջ թաղուած Ֆրանսացի զինուորներուն համար շաբաթ օրը նոյն գերեզմանատան մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի:

ԽՌԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Ասկէ առաջ գրուած էր թէ Պուլկարիոյ մէջ կարգ մը աւազակներ օսմանեան նամակներով կողոպտելով կարգ մը պահանջէին: Վառնայի ոստիկանութիւնը վերջերս այդ չարագործներուն կը ձերբակալած է, որոնք խոստովանած են թէ 60 մեղսակիցներ ալ ունին: Քննութիւնները կը շարունակուին:

ԴՈՍՈՎԱՑԷՆ կը գրեն թէ՝ Լոմա գաւառակին մէջ հանգստութիւնը պահպանելու համար սկսուեր են նորոգութիւններ կարգ մը պահականոցներու, որոնք առաջ շինուած էին անցեալ խռովութեան հետեւանօք:

ՄԻՋՆԵՐԿՐԱԿԱՆԻ Անգլ. տորմիղէն նաւարկութիւն մը վերջերս Լեմնոս կղզին ժամներ է:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Բարձրագոյն Խորհուրդին նախորդ անդամ և Բաղդատի առողջապահական յանձնաժողովին անդամ Տքթ. Լութֆի փաշա երեկ Ղալաթիոյ Սակարանէն անցած ատեն յանկարծական ակարութիւն մը զգալով, հոն գտնուողներուն կողմէ մօտակայ ծխավաճառի խանութը տարուեցաւ ուր հինգ վայրկեան ետքը մեռաւ կուրծքի հիւանդութենէ:

ՀԱՑԸՐ ԽԱՍԻՆԹ ԼՈՒԱԶՈՆ մայրաքաղաքս հասնելով այցելեր է Յունաց Տ. Եւակիմ Պատրիարքին՝ կիրակի օրը:

ՔԷՕՍԹԷՆՃԷԷՆ օգոստ. 9 թուով կը գրեն.—«Այս առաւօտ ցաւալի և մեծ արկած մը պատահեցաւ Քէօսթէնճէի նաւահանգստին մէջ: Ռումանական նաւատորմին Թորփիլանաւերէն մին, որ հոն խարսխած էր, իր մէջ բռնած էր այն բոլոր հրամանատարութեան վերաբերեալ գիւղառնադր թերը, որոնք աւելցած էին առաւօտեան տորմիղին ի պատիւ արուած հանդէսներէն: Թորփիլանաւին մեքենաներու եկած ստաբիկ ջերմութեան հետեւանօք այդ նիւթերը, որոնք չառ գրուած էին, բռնկեցան և ահագին պայթիւն մը յառաջ եկաւ: 4 նաւաստիներ իրենց ձեռքերէն և ոտքերէն ծանր վիրաւորուեցան: Ցեխապէս մը սպաննուեցաւ: Թորփիլանաւը ծովեզերքին վրայ խրեցուցին, չընկղմելու համար, բայց մէկ ժամը խոշոր ծակ մը բացուած է: Զինուորական իշխանութեանց կողմէ քննութիւն մը բացուած է:»

ՍԸՄՄԸՐ-ՊԱԼԱՍԻ մէջ կարմրախտ ծագած ըլլալը աւելի օրը և երեք ծանուցած էինք: Նոր տեղեկութիւններ կ'ըսեն թէ մինչեւ հիմայ կարմրախտէ երեք անձեր վարակուած են: Սեղանաւոր Գ. Ֆէրնանտեզի 6 տարեկան աղջիկը, դեղագործին մօտ հետ գացող 20 տարեկան աղջիկ մը և կոմս Կոլոթինի 5 տարեկան աղջիկը: Բողոքապետութիւնը նկատելով որ պանդոկին անօրէնութիւնը և հոն բնակող երկու բժիշկները՝ Տքթ. Օթթոլէնկի և Աստրինէս՝ ժամանակին տարափոխիկ հիւանդութիւն մը ծագած ըլլալը իմաց չեն տուած, պատասխանատու համարած է զանոնք: Սըմմըր-Պալասի մէջ հանգստացող պիտի կատարուի եղեր: Պանդոկին տնօրէնութիւնը իր այս անփութկոտութեամբ մեծ դէշութիւն մը պատճառած եղաւ իր յաճախորդներուն, որոնք արդէն մեկնած են անկէ:

ՊԻԹԼԻԶԷՆ կը ծանուցուի թէ 16րդ զօրաբաժնին հրամանատար Սալիհ փաշա, որ վերջերս Մուշի կողմերը գացած էր, այդ տեղէն վերադարձեր և Ծիզրէ երթալու համար Պիթլիզէն ճամբայ ելեր է:

ՊԱՂՋԷ ԴԱՐՈՒՆԻ մէջ դեղագործ Գալօս էֆ.ի կողմէ առանց արտօնագրի վաճառուած Մելին դեղահատները առողջապահական իշխանութեանց կողմէ սկսած են ժողվուիլ:

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Խառն ժողովը իր աւելի օրուան նիստին մէջ որոշեր է Պատրիարքարանին եկեղեցիին խուցերը ծախու առնել և մեծ չէնք մը շինել, որու վերի յարկը ներքին և վարի յարկն ալ Պատրիարքարանի պաշտօնեաներուն բնակութեան պիտի յատկացուի:

ԱԹԷՆՔԷՆ կը գրեն.—Միզմիրի ծանօթ անձնաւորութիւններէն Ճերմակեան էֆ., որ իր կնոջ հետ մէկ քանի ամիսէ ի վեր Աթէնք կը գտնուէր, յուլիս 18ին ընտանեաց քաղաքիս Զարբիոն պարտէզին մէջ պառաւ պահուն Իզմիրցի նշանաւոր քահանայ Վիքթոր Անթոնիատի ձեռքը դաշյնով մը անոր դէմքը ելաւ և 30 ոսկի պահանջեր: Ճերմակեան էֆ. և կինը վախէն չփաթուելով յայտարարեցին թէ դրամը մէկ քանի ժամէն կուտան: 3 օր ետքը Տիկին Ճերմակեան պանդոկին մէջ միայնակ գտնուած ատեն Վիքթոր դարձեալ անոր ներկայացաւ: Տիկինը վախէն հարուստ ապարանքին դիչ մը ետքը գալ: Նոյն միջոցին Հելլէն ոստիկանութիւնը խնդիրը իմանալով մէկ քանի ոստիկաններ դարանի մտան, որոնք պահ մը ետքը ձերբակալեցին Վիքթորը, անոր երկրորդ անգամ պանդոկ եկած ատեն: Բռնակցութեան երկրորդ ընկերը՝ Իզմիրցի Նալվանեան ալ ձերբակալուած է: Ասոնց միւս մեղսակիցներն ալ կը փնտռուին:»

ԿՌԻՒ.— Աղջի օրը ժամը 8ին ասանաները Բէրա, Շիշլի, Քըր փողոցը հարցանքի Քոչույի կողմէ շինուած տան մը գործաւորներուն միջեւ կռիւ մը ծագի ունեցաւ, չնչին պատճառաւ մը: Բանուորներէն Իսմայիլ անուն մէկը Վասիլ անուն ուրիշ մէկուն բարկանալով ձեռքի հարուած մը իջեցուց անոր, որուն Թումա, Լամբո և Խրիսթօ անուն բարեկամները վրայ հասնելով ծեծեցին Իսմայիլը: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց կռիւ ընողները:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՆՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 12 Օգոս.—Լիպր Բարոլ կը ծանուցանէ թէ՝ Ֆրանսայի Բենեդիկտեան կրօնաւորները իրենց վանքերը պիտի փոխադրեն Անգլիոյ Բենեդիկտեաններու հետ, և այս վերջինները Ֆրանսա պիտի հաստատուին, Անգլ. դրօշին պաշտպանութեան տակ: Այս պարագան Անգլ. կրօնական միսիոնարութիւն մը հաստատուած է Տուէէ մէջ:

ՄԱՏՐԻՏ.Բորոնայի քաղաքապետութիւնը վանաց հիւանդանոցին Գթութեան Քոյրերը: Քաղաքին տիկիններէն ոմանք պատգամաւորութիւն յայտնեցին խնամել հիւանդները, մինչեւ որ աշխարհական հիւանդապահուհիներ նշանակուին:

ՄԷԼՊՈՒՐՆ.— Մասնագրութիւն կայ հաստատուած մը աւելցնել գաղթականներու կառանոցին մէջ, որուն համաձայն միայն անոնք պիտի կրնան Աւստրալիա մտնել, որոնք կրնան 50 տող անգլերէն գրել: Մեծ ընդդիմութիւն կը յայտնուի այս առաջարկութեան դէմ: Բողոքողները կ'ըսեն թէ՝ եթէ այդպիսի օրէնք մը հաստատուած ըլլար Եւրոպայի մէջ, Աւստրալիացիներուն մեծ մասը չպիտի կրնար այդ կողմերը ճամբորդել:

ՊՐԻՒՍԷԼ.— Ընկերվարականները որոշեցին Անգլիոյ ընկերվարականներուն քննութեան ենթարկել առաջարկ մը, որով կը խնդրուի միջազգային համաժողով մը գումարել, Պօէրներուն ի նպաստ:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.— Կախ մը առաջ ունեցաւ Իտալացի հպատակներու միջեւ, երկրցէկ սրճարաններու Թաղին մէջ: Բնիկ պաշտօնեայ մը փորձեց միջամտել, բայց մահացու հարուած մը ընդունեց կառուարներէն մէկուն կողմէ: Խուճ բազմութիւն մը հաւաքուելով խառնաշփոթութիւն մը յառաջ պիտի գար, բայց ոստիկանութիւնը վրայ հասնելով բարեկարգութիւնը վերահաստատեց: Քանի մը հոգի ձերբակալուեցան:

ԼՈՆՏՈՆ.— Թագաւորը հրամայեց երեք շաբաթ սուգ պահել Ֆրետերիք կայսրուհիին մահուան առթիւ:

ՊԵՐԼԻՆ.—Արքունիքը երեք ամիս սուգ պիտի բռնէ, օգոստ. 5էն սկսեալ: Ազգային սուգը պիտի ըլլայ վեց շաբաթ:

ՊԵՔԻՆ.— Կ'ըսուի թէ Արքունիքը 1902էն առաջ Պեքին վերադարձնելու չպիտի գայ, դաշնակից զօրքերու ներկայութեան պատճառաւ:

ԼՈՆՏՈՆ.— Կը ծանուցուի թէ Անգլիոյ և Սպանիոյ միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացած է Ճիպրալթարի մասին:

ԲԵՆՏԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Կ'ըսուի թէ Զարեւիչ Միխայել Ալեքսանդրովիչ Մեծ-Դուքսը պիտի ամուսնանայ Էտուըրտ Թագաւորին եղբօր Քոնոթի դուքսին աղջկան հետ:

ԲՐԵՏՈՐԻԱ.— Գօէր հրամանատար Քրիւթցինկէր Անգլիացիներու կողմէ առնուեր է Գեղպ Հիւսիսային Արեւելք, 100 ձիի կորուստ տալով, զորս Անգլիացիները գրաւեցին: Անգլ. գնդ. Քրոմ ալ հալածեց Քրիւթցինկէրը, որուն հետ ծանր կըռիւ մը ունեցաւ:

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Սերպիական ընտրութիւններուն վերջնական արդիւնքն է 110 կառավարական երեսփոխան, որոնց 80ը արմատական են, 14ը անկախ արմատական, և 6ը ազատական:

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 օգոստոս.— Անգլիոյ Թագուհին Քոբընհակէ պատուանշանին Մեծ Խաչը առաւ Հոմս Վոլթքերէ:

ԲԱՐԻԶ.— Բերլինի ամերիկեան դեսպանը կը հեռագրէ թէ տերութիւնները կատարելապէս համաձայնած են հաշտութեան դաշնագրին նկատմամբ:

— Ուաշինկթընէն առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգները չպիտի Թողուն որ եւրոպական ո և է տէրութիւն միջամտէ Քոլոմպիոյ և Վենեզուելայի վէճին:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		27.04
Երէկուան բարձր գինը		27.05
Երէկուան վար գինը		27.03

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	104.50
Երէկուան բարձր գինը		104.50
» վար »		104.25
Րէժի	Լ. Օ.	14.
Թրամվայ բաժնեթուղթ		5.80
» պարտաթուղթ		476
» ժուիսանս		1.65
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ.Օ.	3.95
Բրիօրիթէ Թիւրք		—.—
Թրանսվալ	Ֆր.	84
Քարսափ		461.
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիպսիէն		262.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	Ղ.	108.05
Մէթալիք		102.
Անգլիական ոսկի		110.03
Ֆրանսական ոսկի		87.26
Քրէժիկ		51.07
Բոլ		90.30
Ռուսիի թղթադրամ		8.58
Լոնտոն 3 ամիս		109.13
Բարիզ		22.93¼

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Օգոստ. ԲԱՐԻԶ 12 Օգոստ.

	Անգլիական	Ֆրանսական
Անգլ. գոնս.	94.18	101.45
Օս. գոն. սէրի B.	49.50	
» » » C.	26.63	
		25.07
» » » D.	24.37	25.12
Պանք Օթօմ.	11.12	528.
Թրանսվալ	3.37	86.
Եգիպտական		106.25
Օսմ. Րէժի		315.
Բրիօրիթէ		506.
Օսմ. Մաքսատուն		515.
Օսմանիէ		471.
Գրէտի Լիոնէ		1031
Իտալական		97.20
Սպանիական		70.70

ՍԽԱԼ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐ

Պոլսոյ օրաթերթերուն մէջ հետաքրքրութեամբ կարդացի Գ. Մելքոն Փափազեանի մէկ յօդուածը, «Մանչէսդըրի Հայք և իրենց աստուածաբան քահանան» վերնագրին տակ: Գ. յօդուածագիրը ըստ երեւոյթին լաւ նկարագրած էր անգլիոյ հայ գաղութին սովորութիւնները և կեանքը, որմէ կը հետեւի թէ Մանչէսդըրի Հայերը բաւական բարեկեցիկ են և օտարաց բարեկիրթական ձիրքերով, բան մը որ անշուշտ գովելի և պատուաբեր է մանաւանդ Եւրոպայի մէջ գտնուած միւս հայ գաղութներու բաղդատմամբ:

Սակայն անոր պատկեր մը գծուած էր Տ. Թորոս քահանային պաշտօնավարութեան մասին: Մենք այդ քահանան մօտէն, անձնապէս ճանչնալու պատիւը ունենալով, անկողմնակալութեան պարտք կը զգանք այս խնդրոյն մէկ քանի տող նուիրել Սուրհանդակի սույց էջերուն մէջ, և կը յուսանք որ, ինչպէս Գ. յօդուածագիրը, նոյնպէս եթէ կան իրեն համամիտ ընթերցողներ, կը համոզուին թէ սխալ գաղափարներով առաջնորդուած են հանդէպ այդ ազնիւ քահանային: Արդէն մեզի համար կարծես բնական ձիրք մըն է կուսակցական ոգին, և արդէն հանրային ո՞ր ձեռնարկներու մէջ չենք հիւրընկալեր զայն: Սակայն նկատի առնելով անգլիոյ և վիճակներու տարբերութիւնը, աւելի ցաւալի կը գտնենք երբ Մանչէսդըրի նման զարգացեալ քաղաքի մը մէջ, մերայինք ծայր տալով անհամաձայնութեամբ և անհաշտութեամբ կը վարուին իրենց քահանայ մը զոհել հոգերէն մը սորվեցնելու մասին: Բայց ներելի չէ իրաց այս վիճակին բովանդակ պատճառ նկատել քահանային անկարողութիւնը, և ըսել թէ իր պաշտօնին գիտակից չէ անիկա: Յօդուածագիրը շատ կը սխալի երբ ամէն բան հովիւ քահանային կը կարծէ յուսալ: Սըխալ է նաեւ երբ կ'ըսէ թէ քահանան միմիայն կիրակէ կիրակի Պատարագ ընել գիտէ: Ես այս առթիւ օրինակ պիտի նուիրեմ Գ. Յօդուածագրին՝ «Հայ եկեղեցի» կրօնաթերթը, եթէ նոյն իսկ իր բնակած քաղաքին մէջ չստացուիր, ցոյց տալու համար Թորոս Քհ.յի ջրաղման չափը:

Ի՞նչ կը պահանջուի քհ.էն: Դաստիարակութի՞ւն, գրականութի՞ւն թէ քահանայութիւն: Կարծեմ թէ այն երեք պաշտօնները, ո՛րքան ալ սահմանափակ, սակայն դարձեալ ունին իրենց առանձին նշանակութիւնը. հետեւապէս աւելորդ է այն երեք պաշտօնները միացնել քահանային յանձին: Քանզի այլ է ուսուցչութիւն և այլ է քահանայութիւն և հովուութիւն:

Թորոս քահանայ, իբրեւ աստուածաբան և քարոզիչ, շատ լաւ գիտէ իր կոչումը և ըստ այնմ կը հովուէ իր հօտը, ինչպէս կը վկայեն մեզ Մանչէսդըրցոնք

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH & MERCANTILE
ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	14,409,089.10.1	» »
1899ի հասոյթը	3,073,226.13.11	» »

NORTHERN INSURANCE COMP.
ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	5,509,273	» »
1899ի հասոյթը	1,187,296	» »

Այս ընկերութիւնք հաւաքաբար իրենց ընծայած բացարձակ ապահովութեան հսկայ դրամագլխի և պահեստի գումարաց տեսակէտով հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններ կ'ընդունին շէնքերու, կարասեաց, վաճառքի եւլն. ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ՔԱՆ ՈՐ ԵՒԻՑԷ ԱՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.
ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆՏԱՏԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ
Մինչ այժմ հրդեհի վնասուց համար վճարուած գումար ԵՐԵՍՈՒՆ ՉՈՐՍ ՄԻԼԻՈՆ Անգլ. ոսկին կ'անցնի.

ՄԱՐԻԹԱՅՄ — MARITIME INSURANCE Co.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ 110,000
Այս ընկերութիւնն ևս շահեկան և ապահովագրական պայմաններով կ'ընդունի ապրանքներ և դրամներ [illegible]. Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ, Գ. Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ.— ՂԱԼԱԹԻԱ ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇԱ [illegible] ԽԱՆ ԹԻՒ 22

բարձր դասակարգի անձնաւորութիւններ։ Հետեւաբար Մանչեսդըրըթին բաղդաւոր են այդպիսի աւարտաւոր վկայականաւոր մը հովանաւորելով։

Գոլէճ դաստիարակութեան խնդրոյն, դժուար չըլլալ ըլլար կարծեմ, համեմատաբար Պոլսէն և կամ ուրիշ տեղէ մը Հայ դաստիարակ մը վարձելով՝ Մանչեսդըրեան Հայ գաղութին զաւակները հայեցի ընթերցանութեամբ կրթել։

Իշխ ՄԻՀՐԱՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԻԱ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1901—1902

Վարժարանիս ԻԱ. տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ (1901) սեպտ. 1ին. նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան օգոստոս 30ին և 31ին, իսկ դասերը կանոնաւորապէս կըսկսին սեպտ. 1ին։

Թոշակաւոր գիշերօթիկ աշակերտաց ընդունելութեան պայմաններն երկու տեսակ են.—Պէտք է վճարել։

Ա. Մտնելու մուտք 3 օսմ. ոսկի։
Տարեթոշակ 20 օսմ. ոսկի։
Արձակուրդի տուրք 1 օսմ. ոսկի։
Ամէն ծախք վարժարանիս վրայ է։

Եւ կամ Բ. Առանց մուտքի՝ 12 օսմ. ոսկի տարեթոշակ, և 1 ոսկի արձակուրդի տուրք, պայմանաւ սակայն որ աշակերտաց ծնողք հոգան զգեստ, կօշիկ, առնց կարկատանք, դասագրոց և գրոցական այլ պիտոյից, մահճակալի և անկողնոյ, ինչպէս նաեւ գիշերէից ծախքը. իսկ վարժարանը կուտայ սնունդ, ուսում, և կը հոգայ լուացքի, բժշկի և այլ ծախքերը։

Ցերեկեայ Թոշակաւորք պարտին վճարել 6 օսմ. ոսկի տարեթոշակ և կը ստանան ուսում և միմիայն ցերեկեայ ճաշ։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար, ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս, Ազգ. Պատրիարքարան, կամ ի Կարին՝ վարժարանիս Տեսչութեան։

Յառաջիկայ տարի նոր ձրիավարժներ պիտի չընդունուին, այդ մասին ո՛ և է դիմում առանց հետեւանքի պիտի մնայ։

Տեսչութիւն Սանասարեան Վարժարանի
Կարին, 26 յունիս 1901 10—6

ՌՈՊԷՐԹ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճը, հաստատեալ Կայս. Բարձր Իրադէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը, որով կը կառավարուի, նաեւ ընտիր և յաջողակ ուսուցիչներ Հայերէն, Պուլկարերէն, Յունարէն, Գերմաներէն, Ֆրանսերէն և Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի 8000 հատորներէ բաղկացեալ երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ, և քիմիական, ագրարաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն, բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց. նոր անօրինութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Ռոպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդուող գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. ամէն աշակերտ պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն եւ ազգային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և Դպրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մը, որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։

Հաստատութեան հոյակապ և քարաշէն շէնքերը կառուցուած են ի Րումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպական կողմը գտնուող բլուրներուն ամենէն բարձր մը վրայ որուն դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյն և ամէնէն առողջարարը համարուած է։

Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտեմբեր 15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւնն, ի Րումէլի Հիսար։ 6—6

Փափաքողներ Քոլէճին յայտագիրը կրնան առնել Պոյալ Հաուզ Մր. Փիթէն և Բերա Մր. Պէյզըրի վաճառատունէն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ

ԲԵՐԱ, ՏՐՕԿՄԱՆ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 204
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ ԳԱՏԸՔԻՒՂ, ՄՕՏԱ
ԲԷԹԷՐՍԻ ՏՈՒՆԸ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ժ. ԶՕՌԻ

Այս Ֆրանսական վարժարանը՝ կրթական այնպիսի հաստատութիւն մըն է, ուր երկրին երիտասարդները կատարեալ ուսում կ'առնեն Ֆրանսերէնի և իրենց մայրենի լեզուին։ Ընդհ. դասերը Ֆրանսերէն լեզուով կ'աւանդուին, և ուսմանց ծրագիրը Ֆրանսայի լիսէներուն ծրագիրը ըլլալով, շրջանաւարտները կրնան մտնել երկու պաքալորէաներն ալ, դասական և նոր։

Ֆրանսերէնի կատարեալ ուսման հետ, լայն տեղ մը տրուած է երկրին լեզուներուն։ Թուրքերէնը, Հայերէնը և Յունարէնը մասնաւոր խնամով կ'աւանդուին։

Թէ՛ Բերայի և թէ Գատըգիւղի վարժարաններուն մէջ ալ կ'ընդունուին գիշերօթիկ, Տըմի Բանսիոնէր, և ցերեկեայ աշակերտներ։ Գատըգիւղի վարժարանը մասնաւորապէս հաստատուած է, ուրիշ գիշերօթիկներ ընդունելու համար։ Ծովեզրին վրայ շատ գեղեցիկ դիրք մը ունի, և կլիմայի, առողջապահութեան և հանգստաւէտութեան ամէն պայման կը միացնէ իր վրայ։

Դասերը պիտի սկսին սեպտ. 7|20ին։ 20—2

ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ—SALIBORINE

ԴԵՂԱԳՈՐԾ ՎԱՍԻԼԱՔԻ ԹԷՈՏՕՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՇԻ ԿՈՂՄԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Արտօնութեամբ Կայս. Առողջական Ժողովին
[illegible]

Այս ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ կոչուած փոշին առանց [illegible] երկու կամ երեք անգամ միայն գործածելով անվտանգ կերպով բոլորովին կ'անհետացնէ ոտից քրտնահոտութիւնը, բորբոքումը, [illegible]։ Նոյնպէս ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ կրնայ գործածուիլ [illegible] և ծածուկ տեղերու համար։

ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ գործածողներ կը հանդիպին անոր ունեցած լաւ արդիւնքը, —առանց երբեք գործածելու ուրիշ դեղեր։

Գործածութեան եղանակը իւրաքանչիւր տուփի մէջ կը գտնուի։ Ընդհ. կեդրոնատեղին է Վասիլաքի Թէոտորիտէսի դեղարանը, Ֆինճանճըլար, Թիւ 55։ Կը ծախուի նաեւ Պօն-Մարշէն և ամէն առաջնակարգ դեղարաններու և դեղավաճառներու։ Գաւառներու դեղարաններու մէջ կը ծախուի 6 ղրուշի։

ԳԻՆ 5 ԴԱՀԵԿԱՆ

Գաւառներէ 6 դահեկանի պուլ ղրկողը պիտի առնէ տուփ մը Սալիպօրին։ 36—27

LYTHITE TRADE MARK

ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

«Լիթայթ» մարքայով Ամերիկեան ներկեր, ամէն ճաշակի յարմար գոյներով % 50 աժան սովորական իւղաներկերէն, ջուրի, արեւի և հրդեհի դէմ դիմացկուն, քաթալոկ և օրինակներ ձրի։ Դիմել Նիւեքնոփք Աթօր վաճառատուն, Ղալաթիա. Ինայէթ խան, Օսմ. Կայս. Պանքային դէմ։ 24—24

ԱԶԴ.—Դպրոց լեզուի Աշխարհիկ գրականութեան և Ֆրանսերէնի քաջհմուտ Տիկին մը պատրաստ է այցելութեամբ դասախօսել տուներու մէջ։ Դիմել խմբագրութեանս։ 5—1

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. Ն ՑՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. [illegible] այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարներն ալ Սինկէրի մեքենայ միայն են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400էն աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ֆ. Նայշլենկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝
Բերա, Շիշլի Համբալ, Ղալաթիա—Սէրայի դիմաց։
Ղալաթիա, Սինկէր խան, Թիւնէլին [illegible], և Թրամուէյի կայարանին դիմաց։
Պոլիս, Սուլթան-Համամ Թիւ 2, և Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի [illegible] Թիւ 13։
Կեղծիքներէ զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

Վ Ի Ն Ս Ա Ն Փ Օ Ց Ա Ճ Ե Ա Ն

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿՆ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Կ. Պոլիս, Պահճէքափու, Ճէլալ Պէյ Խանի կից, թիւ 1.
Չիֆթէ Սրկէր մաղազասը

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կաուչուգ և կաբծըլաշիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, [illegible] կապիչներ ([illegible]), տեսակ տեսակ գրեխներ ([illegible]), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հրաադիտակներ, խոշորացոյցներ, [illegible] ([illegible]) փոքր և մեծ մանրադիտակ ապակիներ, նոր տեսակ ու կի և այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան է։

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԵՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գիներէն հաւանութեամբ՝ ամսական 20 ղշ.էն մինչեւ 100 ղշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը ասկէ առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

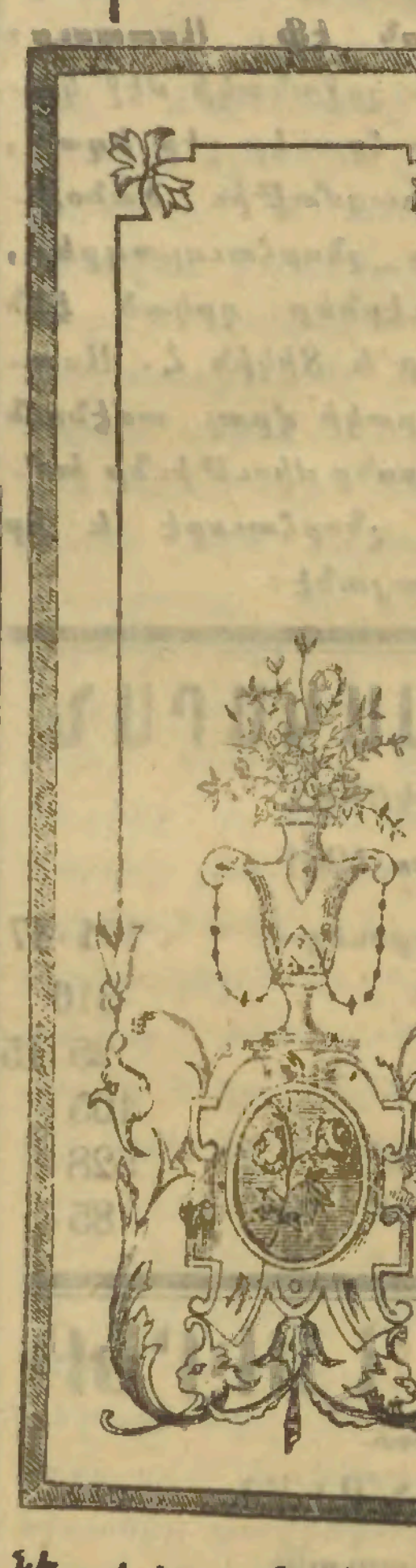
Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մէկ կողմէ սորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տալով ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն առենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատ անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։ 24—12

ՋԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ

Բարակ և ընտիր սիկառի թուղթ գործածողներուն կը յանձնարարուի Ջավուշ Օղլուի գործարանին սիկառի թուղթը, որ խարխլանշանը կը կրէ։

Այս սիկառի թուղթը շատ առողջ է ի վեր մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալուն համար, անոր բազմաթիւ կեղծիքը եղած են։ Ուստի բուն իսկ Ջավուշ Օղլուի թուղթը ստանալու համար, խարխլանշանը կրող թուղթերուն ամէն մէկ թերթին վրայ՝ առանց մէկանի՝ և կնիքը ձեռով այդ նշանը, և թուղթերէնով «Ջավուշ Օղլու» գրուած պէտք է ըլլայ։ Դարձեալ «Աթանալ»անուն սիկառի թուղթերը պէտք է գիտել թէ «Ջավուշ Օղլու» անունը և երկու ան նշան կը կրեն։ 78—66

Բերա, Թեքքէ [illegible] մէջ Բերայի [illegible] գիմացը և Շէյխ Էֆ. [illegible] Թիւ 38 [illegible] Հիւսէյին Էֆ.ի խանութին մէջ Եւրոպականագործութեամբ զանազան ծաղիկներ և պատկերներ կը [illegible] Բրիւսթոլ և Տօֆու [illegible] կերպերու և հայելիներու վրայ։ Ապակեգործներու վրայ Թուրքերէն եւ Ֆրանսերէն գրեր կը գրուին, առանց երբեք [illegible] թափելու կամ աւրուելու, որովհետեւ ապակին վրայ ոչ թէ [illegible] այլ քիմիական բաղադրութիւններով կը [illegible]։ Գաւաթի և շիշի վրայ [illegible] ալ կը շինուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնել և [illegible] վրայ գծուած պատկերները կամ [illegible] դիմել [illegible]։ 20-8

Կը փափաքի՞ք [illegible] ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ, ԵԹԷ ԱՅՈ՛ ՀԱՃԵՑԷՔ ԴԻՄԵԼ

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՄԱՀՄՈՒՏ—ՓԱՇԱ
ԳԱՄՕՆՑՕ ԽԱՆԻ ՏԱԿ Թ. 86

ուր մեծ խնամքով կը պատրաստուին ամէն տեսակ ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐ դիւրամատչելի գիներով։

Ցերեկեայ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաև ամէն տեսակ [illegible] հագուստներ, [illegible] քօղեր, [illegible], [illegible] ծաղիկ փետուր, [illegible] եւլն. որոնք կը վաճառուին

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ
ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ 50-8

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (173)

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐԸ

ՄԱՍՆ Ը.

ՍԻՐՈՑ ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐԸ

ԺԷ.

ՀՈՐԱՍԻ ՅՈՒՍԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

—Սիրել կը մտածէք քոյր իմ, երբեք գոնէ չէ՞ք սիրած։ Հորաս ամէն խենդութիւն կարող է գործել։

—Ո՛չ, Հորաս հնազանդ զաւակ մըն է, եթէ իմ անդարձ որոշումս յայտնեմ իրեն, վստահ եմ թէ այդ նիւթին վրայ չպիտի մտածէ իսկ։ Եւ ակսելու համար սա ըսեմ թէ Օր. Բոլէդ Նոթուլիէ պէտք է մեկնի ասկէ։

—Արդէն այդպէս ըլլալու մօտ է։

—Ա՛հ, ըսել է կը գուշակէր իմ մերժումս։ Շատ խելացի աղջիկ մըն է եղեր։

—Քոյր իմ, Օր. Նոթուլիէ երբեք չէ խոստովանած իր սէրը ձեր զաւկին։ Եթէ ես իմացայ այդ սէրը, այն ալ իր լուռ ցաւը և պահանջը [illegible] երկար դիմադրութիւններէ ետքը լսելի։ Քոյր իմ, Բոլէդ երդում ըրած է իր սէրը գաղտնի պահել Հորասէն, և պիտի պահէ իր երդումը։

—Շատ լաւ, թող մնայ ալ սիրտին, սակայն եթէ նոր ծուղակ մը լարէ։

Մերուէնին [illegible] պատասխանեց.

—Քոյր իմ, սխալ կը մտածէք, Բոլէդ անկարող է ծուղակներ լարելու։

—Ա՛հ, եղբայր իմ, դուք չէք ճանչնար կիները։

—Ընդհակառակն, Բոլէդ իր սէրը այնքան յառաջ կը տանի որ նոյն իսկ ինքզինքը մեզ անծանօթ պաշտպանել մը կը զգայ։ [illegible] իր և Հորասի միջեւ։

—Եղբայր իմ, պատասխանեց դքսուհին [illegible], ես միայն լաւ կը ճանչնամ կիները։ Բոլէդ այդ որոշումը տալով նոր մեքենայութիւն մը կ'ընէ Հորասը աւելի գրգռելու համար։ Ո՛չ, ո՛չ, այդ աղջիկը պէտք է շուտով հեռանայ ասկէ....

—Քոյր իմ, ըսաւ Մերուէնին՝ խորապէս յուզուած, չէի գիտեր որ այդքան անգութ էք։

—Եղբայր իմ, չմոռնաք որ կարելի եղածին չափ շուտ մեկնի ասկէ։

—Չեր վերջին խօ՞սքն է այս։

—Օ՛, եղբայր իմ, ձեզ մէկ ընտրը պիտի կարծէ թէ դուք ալ Հորասի պէս սիրահարուած էք այդ աղջկան....

—Ո՛վ գիտէ, պատասխանեց Մերուէնին՝ գլուխը ցնցելով, վստահ եղէք որ կ'ամուսնանայի անոր հետ եթէ 30 տարի աւելի երիտասարդ ըլլայի։

—Օ՛հ, այդ աղջիկը գլուխը վեր ի վայր յուզեր է։

—Մտիկ ըրէք, քոյր իմ, թոյլ չեմ տար որ ձեզ խօսիք այդ աղջկան համար։ Բոլէդ աղջիկ մըն է, և մի մոռնաք որ անոր վրայ ձեր խօսելով ձեր զաւակը [illegible] կ'ըլլաք, որովհետեւ ինքը ամէն կերպով արժանի է Հորասի....

Եւ ծերունին առանց բարեւելու մեկնեցաւ իր քրոջ քովէն, որ հաստատապէս Բոլէդը ճամբել [illegible] էր։

Բոլէդի մեկնելուն լուրը կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ դղեակին մէջ և շրջակաները. ուր ամէն ոք [illegible] պիտի մեկնէր։

Հորաս, որ իմացած էր անոր մեկնումը, հակառակ ամէն բանի կը յուսար տակաւին։ Բայց երբ ալ հաստատապէս անոր մեկնումը որոշուեցաւ դուքսը գոչեց։

—Ա՛հ Աստուած իմ, կը մեկնի՛, կը մեկնի՛....

Բոլէդ օր մը հարցուց ծերունին մարքիզին։

—Բարեկամս, կրնա՞մ խօսիլ միջին ալ Վիլֆռանի հետ։

—Չպիտի ընդունի ձեզ, աղջիկս....

Բոլէդ արցունքոտ աչքերով ըսաւ.

—Զիս ապերախտ կը կարծէ, ըսէ՛ք իրեն, բարեկամս, ըսէ՛ք իրեն...

Խօսքը չկրցաւ աւարտել, հեծկլտանքները կը խղդէին իր ձայնը։

—Այո՛, աղջիկս, պիտի ըսեմ ամէն բան, ըսած եմ արդէն, հոգ մի ընէք, վստահութիւն ունեցէք իմ վրաս։

—Եւ թող չգիտնա՛յ իմ զաւակիս, բարեկամս, ըսաւ Բոլէդ։

Մարքիզը ակնոցին ետին ջնջելով արտասուքներ քիչ մը շփոթած.

—Ո՛չ, ո՛չ, չպիտի գիտնայ։

—Կը խոստանա՞ք։

—Հը՛մ, հը՛մ, այո՛, կը խոստանամ, անոր վրայ ո՛լ չպիտի խօսիմ իրեն։

Բոլէդ չկրցաւ համբերել։ Մերուէնին չէր ասեր, կը խոստանար ո՛լ չխօսիլ այդ նիւթին վրայ, սակայն խօսած էր։

Մէկ քանի օրեր այդպէս անցան։ Հորաս դուքսը [illegible] երեւոյթ մը առած էր։ Դէմքը մահատիպ դալկութիւն մը առած, աչքերը ներս քաշուած, ճակատը միթադնած վար կ'ավդէր ծերունին մարքիզին, որ երբեմն զայն դքսուհիին ցուցնելով կ'ըսէր.

—Տեսէ՛ք, քոյր իմ։

—Այո՛, յիրաւի շատ տխուր է։

—Ա՛հ տխրութի՛ւն կը կարծէք զայս կը սխալիք քոյր իմ, յուսահատութի՛ւնն է այդ, որ կրնայ այնպիսի գործ մը ընել տալ, որ մինչեւ ձեր կենաց վերջին օրը անիծէք ձեր խղճմտանքը։

Դքսուհին վստահ այդքան ծանր չէր կարծեր։

—Լաւ խորհեցէք, քոյր իմ, լաւ խորհեցէք....

Եթէ չէր կրնար հաշտուիլ սա գաղափարին հետ թէ իր զաւակը կրնար ամուսնանալ քաղքենիի մը աղջկան հետ։ Այո՛, ինքն ալ սիրած էր ժամանակին քաղքենի մը, հայր Ժիւսթիւեան, բայց իր ազնուութեան առջեւ մերժած էր ամուսնանալ անոր հետ։

(Շարունակելի)

ԳՈՂՍՕ ՉԻՉԷՔՃԵԱՆ